

Kahden kodin lapset

Vanhempien kokemuksia vuoroviikkoasumisen eduista ja haasteista

ANU HUKKA

Tampereen yliopisto, Porin yksikkö

Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö

Sosiaalityön pro gradu -tutkielma

Marraskuu 2015

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	1
2. KESKEISET KÄSITTEET JA TEOREETTINEN VIITEKEHYS	4
2.1 Lasten asioista sopiminen eron jälkeen	4
2.2 Vuoroasuminen	8
2.3 Lapsen etu	12
2.4 Vanhemmuus	16
2.5 Vanhemmuus eron jälkeen	21
3. TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	24
3.1 Metodologia	24
3.2 Tavoitteet ja tutkimuskysymykset	25
3.3 Teemahaastattelu aineistonkeruumenetelmänä	26
3.4 Aineiston kuvaus	27
3.5 Aineiston analysointi	29
3.6 Tutkimusetiikka	31
4. LASTEN VUOROASUMINEN	34
4.1 Aineiston kuvailua	34
4.2 Vuoroasumispäätös kompromissina	35
4.3 Vuoroasuminen ratkaisuna työn vaatimukseen	38
4.4 Haasteena käytännön asiat	40
4.5 Vanhempien vuorovaikutus	45
4.6 Lapsen etu	46
4.7 Vanhemmuus ja roolit	48
4.8 Sanomista rahasta ja uusista kumppaneista	51
4.9 Onnistumisen avain	53
5. JOHTOPÄÄTÖKSIÄ	55
LÄHDELUETTELO	61
LIITTEET	
Liite 1 Teemarunko	67
Liite 2 Tutkimuslupa	68
Liite 3 Kirje	70

KUVIOT JA TAULUKOT

Kuvio 1. Vanhemmuuden roolikartta. Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymä http://www.vslk.fi/index.php?id=19 . Viitattu 7.10.15.	20
Taulukko 1. Arjen haasteet vuoroasumisessa	40

TAMPEREEN YLIOPISTO, Porin yksikkö
Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö

HUKKA, ANU: Kahden kodin lapset
Pro gradu -tutkielma, 71 s. + 4 liites.
Sosiaalityö
Ohjaaja: Tuija Eronen
Marraskuu 2015

Vuoroasuminen on ajankohtainen ja yleistävä lasten asumisen muoto, jossa lapset asuvat eron jälkeen suunnilleen yhtä paljon molempien vanhempien luona. Tämän tutkimuksen tavoitteena on kartoittaa vuoroasumiseen päätyneiden vanhempien kokemuksia lastensa vuoroasumisesta. Tutkimus antaa tietoa vuoroasumisen edellytyksistä, eduista ja haasteista vanhempien näkökulmasta. Keskeisinä käsitteinä ovat lapsen etu ja vanhemmuus. Tutkimuksen tavoitteena on pohtia lapsen edun toteutumista ja huomioimista vuoroasumispäätöstä tehtäessä ja asumiseen päädyttäessä. Tutkimus kartoittaa myös vanhemmuuden ja vanhempien roolien jakautumista vuoroasumisessa.

Tutkimus on toteutettu teemahaastattelemalla vanhempia, jotka ovat sopineet lastensa vuoroasumisesta lastenvalvojan luona. Menetelmänä käytetään laadullisen aineiston analyysissä pääasiassa teemoittelua.

Tutkimuksen keskeisimpinä tuloksina esitetään, että vuoroasumiseen on päädytty useimmiten kompromissina. Vanhempien kokemana vuoroasumisen etuna korostui tutkimuksessa erityisesti joustavuus ja ajankäytön mahdollisuudet. Vuoroasuminen on hyvin sovitettavissa epäsäännöllisiin tai muuten haastaviin työaikoihin. Vuoroasumisen haasteet voidaan jakaa 1) lasten kokemuksiin, 2) käytännön haasteisiin, 3) vuorovaikutuksen ongelmiin ja 4) muihin seikkoihin. Vanhempien välinen toimiva vuorovaikutus, joustavuus ja yhteistyökyky näyttäytyivät tärkeimpinä edellytyksinä toimivalle vuoroasumiselle. Vanhemmat perustelivat ratkaisua omista lähtökohdistaan käsin ja lapsen etu jäi haastatteluissa vähemmälle huomiolle. Vanhemmuuden roolit jakautuvat vuoroasumisessakin osin epätasaisesti vanhempien välillä. Tutkimus piirtää kuvan kohtuullisen perinteisestä työnjaosta vanhempien kesken.

Asiasanat: erovanhemmuus, lapsen etu, vanhemmuus, vuoroasuminen

UNIVERSITY OF TAMPERE, Pori
Social Sciences and Humanities unit

HUKKA, Anu: Children living in two homes
Master's Thesis, 71 p, + 4 pages of appendices
Social work
Director: Tuija Eronen
November 2015

Joint physical custody is current and increasing living arrangement where children live about as much time with both parents after parents separation. The aim of this study is to survey the experiences of parents implementing joint physical custody. The study provides information on the conditions, benefits and challenges of joint physical custody from the parents' perspective. The key concepts are best interests of the child and parenting. The aim of this study is to discuss the actualization of the child's best interest when making a decision of joint physical custody. The study also maps the distribution of parenting roles in joint physical custody.

The research was conducted by theme interviewing parents who have entered to official agreement of joint physical custody of their children. The analysis method which is mainly used is thematic analysis of qualitative data.

The key results of this research are that the joint physical custody is usually arrived at a compromise. Parents expressed particularly the flexibility and time management options as an advantages of joint physical custody. Joint physical custody is often served as a solution to irregular working time. Challenges of joint physical custody can be divided into 1) children's experiences, 2) practical challenges; 3) problems in communication and 4) other factors. Effective interaction, flexibility and co-operation between parents appeared the most important prerequisites for operating joint physical custody. The parents reasoned their solution from their own perspective and the interests of the child got less attention in interviews. Parenting roles are distributed partly unevenly between parents in joint physical custody. The study draws a picture of a reasonably traditional roles between the parents.

Keywords: parenting after separation, interests of the child, parenting, joint physical custody

1. JOHDANTO

Onko vuoroasuminen itsekkäiden ja päättämättömien vanhempien yritys laittaa lapsi puoliksi vai lapsiinsa sitoutuneiden ja lapsensa etuun tähtäävien vastuullisten vanhempien ratkaisu? Avio- ja avoerot koskettavat lukuisten perheiden elämää. Kaiken kaikkiaan vanhempiensa eron kokee vuosittain noin 30000 lasta ja nuorta (Kontula 2013, 29). Erotilanteessa vanhemmat sopivat lastensa huolto- asumis- ja tapaamisratkaisuista. Yhteiskunta ja perhe ovat muuttuneet tasa-arvoisemmiksi ja erotilanteessa lasten asioista sovittaessa on aidosti tullut aikaisempaa enemmän vaihtoehtoja, joita vanhemmat punnitsevat. Yksi ratkaisu on vuoroasuminen. Vuoroasuminen on ajankohtainen ja yleistyvä lasten asumisen muoto, joka on meillä Suomessa varsin tuore ilmiö, mutta josta on jo jonkin verran aikaisempaa tutkimusta olemassa -meiltä ja muualta (esim. Bergström 2013; Linnavuori 2007; Panttila 2005, Sosiaalhallitus 2001; Öberg & Öberg 2002) Vuoroasuminen on tunteita herättävä ja monella tapaa kiinnostava tutkimusaihe. On tärkeää tuottaa lisää tietoa tästä ajankohtaisesta kysymyksestä. Tavoitteenani on avata tutkimuksessani ilmiötä ja sen taustalla olevia tekijöitä ja lisätä ymmärrystä vuoroasumisesta.

Kartoitan pro gradu tutkielmassani lastensa vuoroviikkoasumiseen päätyneiden vanhempien ajatuksia ja kokemuksia vuorottelevasta asumisesta. Tärkein tavoitteeni on tuoda esille *vanhempien kokemuksia* vuoroasumisesta, sen eduista ja haasteista sekä lasten että vanhempien kannalta. Onko jotain yleisiä pulmia, joita useat vanhemmat ovat kohdanneet lastensa vuoroasumisessa tai löytyykö jotain edellytyksiä tai ominaisuuksia, jotka edesauttavat toimivaa vuoroasumista? Tutkimuksessani kuvataan erilaisia lähtökohtia vuoroasumiselle ja erilaisia tapoja vanhempien väliselle vuorovaikutukselle ja vanhemmuuden toteuttamiselle. Tutkimuksessa pohditaan myös toteutuuko lapsen etu vuoroasumisessa. Onko lapsen etua pidetty merkittävänä tekijänä vuoroasumiseen siirryttäessä vai onko päätöksen taustalla paremminkin vanhempien etu ja oikeudet? Tämän tutkimuksen näkökulma vuoroasumiseen on lasten vanhempien, koska tutkimus toteutetaan

vanhempia haastatellen. Vanhemmat tuovat toki esille myös lasten perspektiiviä, mutta lasten kokemusten tavoittaminen vaatisi erilaista tutkimusotetta. Vanhempien *teemahaastattelujen* kautta tuon esille erilaisia näkökulmia vuoroasumisen edellytyksiin, etuihin ja haasteisiin. Analyysimenetelmänä laadullisen aineiston käsittelyssä käytän pääasiassa *teemoittelua*.

Tutkimuksessani keskeisinä käsitteinä ovat *lapsen etu* ja *vanhemmuus*. Lapsen edun pitäisi olla läsnä ja pääroolissa kaikessa lasta koskevassa päätöksenteossa ja lapsen mielipide tulisi myös ottaa huomioon mietittäessä ratkaisuja, jotka vaikuttavat lapseen. Lapsen asumista koskevat ratkaisut vaikuttavat hyvin suoraviivaisesti lapsen elämään ja hyvinvointiin, joten lapsen edun tulisi olla tärkein tekijä lapsen asumiskysymyksiä pohdittaessa. Vanhemmuus on kokenut viime vuosikymmeninä muutosta erityisesti niin, että isän rooli on muuttunut ja vahvistunut ja vanhemmuuteen liittyviä vastuita on alettu jakamaan perheissä tasaisemmin. Isät osallistuvat enemmän lasten elämään ja hoivaan, eivätkä enää useinkaan ole etäisiä perheen elättäjiä äidin huolehtiessa perheen arjesta, lapsista ja kodista. (Huttunen 2001.) Eron jälkeen vanhemmuus muovautuu ja rakentuu uudelleen. Se tulee tavallaan uudelleenarvioinnin kohteeksi. (Kääriäinen 2008.) Eron jälkeen ja ehkä jopa erityisesti vuoroasumisessa olisi tärkeää rakentaa toimiva yhteistyösuhde ja luonteva vuorovaikutus vanhempien välille, mikä olisi avain onnistuneeseen *erovanhemmuuteen*.

Tutkimukseni etenee niin, että toisessa luvussa esittelen mitä vuoroasumisella tarkoitetaan ja kuinka yleistä se on meillä ja muualla sekä mitä aikaisemmat tutkimukset ovat osoittaneet vuoroasumisesta ja siihen liittyvistä tekijöistä. Samassa luvussa esittelen tutkimukseni keskeiset käsitteet: lapsen edun, vanhemmuuden ja erovanhemmuuden. Kolmannessa luvussa paneudun tutkimukseni metodologisiin ratkaisuihin ja valintoihin, teemahaastatteluun aineiston keruumenetelmänä ja teemoitteluun analyysimenetelmänä. Pohdin tässä luvussa myös tutkimuseettisiä näkökohtia. Neljäs luku on tulososuus, jossa esittelen tutkimuksen kaikki tulokset ja havainnot. Pyrin vastaamaan asettamiini tutkimuskysymyksiin

sekä tuomaan esille muitakin aineistosta tekemiäni havaintoja. Vertaan myös omia tuloksia aikaisempaan tutkimukseen. Viimeisessä luvussa, johtopäätöksissä, vedän yhteen tutkimuksen keskeiset tulokset ja ankkuroin tulokset teoreettiseen viitekehykseen ja aikaisempaan tutkimukseen. Viimeisessä luvussa tuon myös esille oman tutkimukseni onnistuneita valintoja ja oivalluksia ja toisaalta seikkoja, jotka olisin tehnyt toisin. Pyrin reflektoimaan omaa suoriutumistani. Johtopäätöksissä pohdin myös aiheen kannalta oleellisia jatkotutkimustarpeita ja tutkimuksen herättämiä kysymyksiä.

2. KESKEISET KÄSITTEET JA TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Vanhempien eron vaikutuksia lapsiin on tutkittu paljon. Jonkinlainen konsensus vallinnee siitä, että tavallisesti lapsi tai nuori kokee ohimenevän kriisin mutta sopeutuu ajan oloon uuteen tilanteeseen (esim. Sinkkonen 2011). Lapsilla, jotka ovat kokeneet vanhempien välisiä ristiriitoja ja sittemmin eron, on alkuvaiheessa monimuotoisia käyttäytymisen ja tunne-elämän ongelmia. Tietyn sopeutumisvaiheen jälkeen suurin osa selviää hyvin. Parisuhteen vahvuudet ja yhteiset hyvät kokemukset kantavat lasta senkin jälkeen, kun vanhemmat kasvavat erilleen ja eroavat. Yhteishuoltajuus, lämpimät ja turvalliset välit molempiin vanhempiin ja vanhempien toimiva keskusteluyhteys ovat omiaan minimoimaan lapsille erosta aiheutuvaa hämmennystä ja epävarmuutta. Lasten reaktiot riippuvat heidän iästään, sukupuolestaan ja temperamentistaan sekä ennen kaikkea siitä, miten vanhemmat pystyvät ratkaisemaan keskinäiset erimielisyytensä. Eron liittyy usein myös monia muita elämäntilanteen muutoksia, jotka voivat pahentaa epävarmuuden tunnetta. (Sinkkonen 2011, 173-179.)

2.1 LASTEN ASIOISTA SOPIMINEN ERON JÄLKEEN

Vanhemmuus ei pääty eron ja lasten näkökulmasta katsottuna onkin ensiarvoisen tärkeää, miten vanhemmuus näkyy eron jälkeen. Eron jälkeen vanhempien on sovittava lapsensa *huollosta, asumisesta ja tapaamisista*. Yhtäältä avioliittojen ja toisaalta eronneisuuden yleistymisen on johtanut siihen, että lapsen huoltoa, asumista ja tapaamisoikeutta koskevien asioiden määrä on jatkuvasti lisääntynyt. Näitä asioita ratkotaan vuosittain runsaat 42000 tapausta. Näistä noin joka kymmenes käsitellään tuomioistuimessa, loput sosiaalitoimessa lastenvalvojien toimesta. Riitaisina asioina käsitellään vuosittain noin 4-5 prosenttia huoltoa, asumista ja tapaamisoikeutta koskevista asioista. (Litmala 2002,18.)

Lapsen huollon tarkoituksena on turvata lapsen tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi lapsen yksilöllisten tarpeiden ja toivomusten mukaisesti.

Huollon tulee turvata myönteiset ja läheiset ihmissuhteet erityisesti lapsen ja hänen vanhempiansa välillä. Lapselle tulee turvata hyvä hoito ja kasvatusta sekä lapsen ikään ja kehitystasoon nähden tarpeellinen valvonta ja huolenpito. Lapselle on pyrittävä antamaan turvallinen ja virikkeitä antava kasvuympäristö sekä lapsen taipumuksia ja toivomuksia vastaava koulutus. Lasta tulee kasvattaa siten, että lapsi saa osakseen ymmärtämystä, turvaa ja hellyyttä. Lasta ei saa alistaa, kurittaa ruumiillisesti eikä kohdella muulla tavoin loukkaavasti. Lapsen itsenäistymistä sekä kasvamista vastuullisuuteen ja aikuisuuteen tulee tukea ja edistää. (Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 8.4.1983/361.)

Vanhemmat, jotka lapsen syntyessä ovat avioliitossa keskenään, ovat kumpikin lapsensa huoltajia. Jos vanhemmat eivät ole avioliitossa lapsen syntyessä, on äiti yksin lapsensa huoltaja. Kun isyys on vahvistettu, tehdään useimmiten samalla sopimus lapsen yhteishuollosta. (Gottberg 1997, 12) Vaikka lapsen huoltoa koskevien sopimusten määrä on jatkuvasti lisääntynyt, eri huoltomuotojen jakautumisen välillä ei ole tapahtunut juuri muutoksia. Yhteishuoltosopimusten osuus kaikista sopimuksista on vajaat 90 prosenttia, äidin yksinhuollosta on sovittu noin 10 prosentissa ja isän yksinhuollosta noin 2 prosentissa sopimuksia. (Litmala 2002, 21.)

Jos vanhemmat eivät asu yhdessä he voivat huollon lisäksi sopia lapsen asumisesta sekä siitä, miten lapsi tapaa muualla asuvaa vanhempansa. Tapaamisoikeudesta säädetään laissa. Tapaamisoikeuden tarkoituksena on turvata lapselle oikeus pitää yhteyttä ja tavata vanhempansa, jonka luona lapsi ei asu. Lapsen vanhempien tulee keskinäisessä yhteisymmärryksessä ja pitäen silmällä ennen kaikkea lapsen etua pyrkiä siihen, että tapaamisoikeuden tarkoitus toteutuu hyvän huollon periaatteiden mukaisesti. Samalla kun eron jälkeinen vanhemmuus on vahvasti juridisesti säänneltyä, on se samalla neuvoteltavaa vanhemmuutta. Nykyinen lainsäädäntö korostaa ensisijaisena ratkaisuna vanhempien keskinäistä neuvottelua ja sitä, miten he ratkaisevat lapsiaan koskevat asiat. (Kuronen, 2003, 115.)

Laki ei sisällä erityisiä ohjeita lapsen tapaamis- ja luonapito-oikeuden laajuudesta. Tapaamisoikeuden avulla lapsi säilyttää yhteyden muualla asuvaan vanhempansa, eikä tapaamisoikeus ole sidottu siihen mikä valitaan huoltomuodoksi. Vaikka toinen vanhemmista olisi lapsen yksinhuoltaja, lapselle voidaan sopia hyvinkin laaja oikeus tavata muualla asuvaa vanhempansa ja oleskella tämän luona. Huoltomuoto ratkaisee päätöksentekovallan lapsen asioissa kun taas tapaamisoikeudessa on kyse lapsen konkreettisesta yhteydenpidosta. (Gottberg 1997, 16.)

Vanhemmat voivat sopia lastensa asumisesta keskenään monin eri tavoin. Lähtökohtana toimii tässäkin lapsen etu. Lapsi voi asua äidin tai isän luona, tai vuorotellen kummankin luona. Mahdollista on myös, että vanhemmat asuvat vuorotellen lapsen pysyvässä asuinpaikassa. Virallisesti lapsi voi kuitenkin asua vain yhdessä paikassa. Virallisen asuinpaikan mukaan määräytyvät lapsen päiväkoti ja koulu. Myös asumistukea ja muita sosiaalietuuksia myönnettäessä lapsi voidaan huomioida vain yhden ruokakunnan jäsenenä. (Gottberg 1997, 52.)

On huomioitava, että tuomioistuinten ja sosiaalitoimen vahvistamien sopimusten lisäksi vanhemmat voivat tehdä keskinäisiä sopimuksia lastensa asumisesta tai tapaamisista. Tällöin ne eivät ole täytäntöönpanokelpoisia. Lisäksi voi käydä niin, etteivät vanhemmat tee sopimuksia vaan jättävät kysymykset avoimiksi. Gottberg (1997, 64-65) erottaa kolmentyyppisiä tapauksia, joissa sopimusta ei tehdä. Ensinnäkin tilanne voi olla sellainen, että toinen vanhempi ei välitä tai pysty tapaamaan lasta eikä vaadi sopimusta asiasta. Toiseksi sopimus voidaan jättää vahvistamatta varttuneiden lasten kohdalla lasten päättäessä itse ketä haluavat tavata ja koska. Kolmantena syynä on se, etteivät vanhemmat katso tarvitsevansa erillistä sopimusta. Hyvässä yhteisymmärryksessä eroavat vanhemmat ovat jättäneet huollon yhteiseksi ja sopineet suullisesti lapsen asumisesta ja tapaamisista. Vanhemmat ovat vakuuttuneita sopimusten tarpeettomuudesta.

Lapsen ja vanhempien yhteiselämä voidaan toteuttaa monin eri tavoin eron jälkeen. Pääasia on, että järjestelyt toteutetaan lapsen ehdoilla ja lapsen edun

mukaisina. Lapsen ja muualla asuvan vanhemman yhteiselön järjestelyissä tavoitteena voidaan pitää säännöllisyyttä ja kontakteja. "Perinteisenä tapaamismallina" voidaan pitää tapaamisia, missä lapsi tapaa etävanhempaansa joka toinen viikonloppu. Tätä laajempi tapaamisoikeus voidaan toteuttaa esimerkiksi pidennetyillä viikonloppuina sekä arkitapaamisina. Viime vuosina on yleistynyt myös vuoroasuminen tai vuorotteleva asuminen, jossa lapsi asuu vuorotellen vanhempiensa luona. Lapsen tapaamisjärjestelyistä on olemassa erilaisia oppaita, suosituksia ja mielipiteitä, joihin sopimuksia vahvistavat tahot sekä vanhemmat voivat tutustua (esim. Hyve 2015, Kiianmaa 2011, Taskinen 2001, Taskinen 2006.)

Monet yhdistykset ja järjestöt (esim. Hyvä erovanhemmuus, Isät lasten asialla ry, Monimuotoiset perheet) kannattavat vapaampia perhemuotoja ja aidosti monimuotoisten ratkaisujen mahdollistamista lasten asioissa. Ne pyrkivät vaikuttamaan myös lainsäädäntöön ja muuhun yhteiskuntaan, että esimerkiksi vuoroasuminen olisi todellinen mahdollisuus. Hyvä Erovanhemmuus ry (Hyve) on tehnyt jäsenistölleen kyselyn vuoroasumisesta. Yhdistyksen mukaan vanhemmat pitävät arvossa sitä, että jatkavat lapsensa tasavertaisina vanhempina myös eron jälkeen ja tästä syystä jakavat lasten luonapidon puoliksi. Yhdistyksen mukaan vuoroasumiseen päätyvät tyypillisesti sopuisat tai muuten erityisen voimakkaasti lapseensa sitoutuneet erovanhemmat. Kyselyn mukaan kokemukset ovat olleet pääsääntöisesti positiivisia niin lasten kuin erityisesti vanhempien mielestä. Vanhempien yhteistyö on sujunut etenkin alun jälkeen hyvin. Kyselyssä tuli esille, että viranomaisten suhtautuminen on ollut vaihtelevaa ja osittain epäluuloista vuoroasumista kohtaan. (Hyvä erovanhemmuus.)

2.2 VUOROASUMINEN

Vuoroasumisella tarkoitan sitä, että lapsi asuu eron jälkeen vuorotellen kummankin vanhempansa kanssa esim. viikon kerrallaan. Vaihdot voivat olla määriteltynä hyvinkin tarkkaan tai asuminen voi olla varsin joustavaa esim. lapsen omista intresseistä riippuvaa. Käytännössä kuitenkin lapsi viettää lähes yhtä suuren ajastaan molempien vanhempiensa luona ja molemmat vanhemmat osallistuvat aktiivisesti lapsen jokapäiväiseen elämään. Vuoroasuminen edellyttää vanhemmilta hyvää yhteistyötä ja joustavuutta sekä avointa kommunikaatiota. Myös mahdolliset uudet perheenjäsenet joutuvat sopeutumaan tähän. Vuoroasumisesta on hyviä ja huonoja kokemuksia: molemmat vanhemmat ovat lähellä lasta, mutta jatkuva kodin vaihtaminen voi olla myös rasitus lapselle. Vuoroasuminen on yleistymässä Suomessa ja sitä on jonkin verran tutkittu.

Forsberg, Ritala-Koskinen, Autonen-Vaaraniemi ja Kauko (2014) kartoittavat keskeneräisessä tutkimushankkeessaan lasten asumisen monipaikkaisuutta yhteiskunnallisena ilmiönä ja lasten paikkakokemuksena. Tutkimuksen näkökulma on erityisesti lasten. Lasten asumisen monipaikkaistumisen taustalla ovat vuoroasumisen yleistymisen lisäksi lastensuojelun interventiot sekä turvapaikan hakijoiden tilanteet.

Vuoroasumisesta ei ole saatavissa Suomessa tilastotietoja, koska tilastollisesti lapsella voi olla vain yksi koti. Keskinen ja Högnabba (2014, 2) ovat selvittäneet vuoroasumisen yleisyyttä Helsingissä. Erillään asuvien vanhempien lapsen asumisesta vuoroviikoin vanhempiensa luona on sovittu 10-12 prosentissa asumis- ja tapaamissopimuksissa. Käytännössä varmasti useampi lapsi asuu vuorotellen vanhempiensa luona vaikka varsinaista sopimusta asiasta ei ole tehty. Pääkaupunkiseudulla vuoroasumisen on ajateltu olevan muuta maata yleisempää. Ruotsissa lapsella voi olla virallisesti kaksi osoitetta ja lapsilisät voidaan jakaa vanhempien kesken. Ruotsissa 30-40 prosenttia eronneiden vanhempien lapsista asuu kahdessa kodissa. (emt. 4.)

Linnavuoren (2007) väitöskirjatutkimuksessa selvitettiin lasten näkemyksiä ja kokemuksia vuoroasumisesta. Tutkimuksessa haastateltiin 20 teini-ikässä olevaa vuoroasujaa. Heidän kokemuksensa olivat pääasiassa hyviä. Lasten kokemukset olivat yksilöllisiä, mutta myönteisenä kaikki pitivät sitä, että on kaksi kotia, ja että suhteet ovat säilyneet molempiin vanhempiin. Lisäksi on uusia lemmikkejä ja tavaroita ja mahdollisuus useampiin kavereihin. Näiden nuorten kohdalla vanhempien yhteistyö toimi pääosin hyvin. Nuorten mielestä vuoroasumisen tärkein edellytys on joustavuus. Vuoroasumisen onnistumista näyttäisi tukevan vanhempien yhteistyökyky ja -halu, taloudelliset edellytykset ja lyhyt etäisyys. Lapsen sopeutumattomuus, vanhempien riitaisat välit ja pitkä etäisyys voivat olla esteenä vuoroasumiselle.

Ruotsin sosiaalihuollon teettämän raportin (2001) mukaan vuorotteluasumisratkaisun toimivuuden kannalta yksi tärkeä edellytys on, että vanhemmat ovat päätyneet ratkaisuun yksimielisesti. Päätöksen tulee perustua yhteistyövanhemmuuteen, joka sisältää yksimielisyyden käytännönhoidon jakamisesta. Yhteistyövanhemmuuteen tulee sisältyä molemminpuolinen kunnioitus ja sympatia sekä huomattava yhteydenpito ja joustavuus toista kohtaan. Yhteistyö luo yhteneväisyyttä ja jatkuvuutta lapsen olemassaololle. Edellä mainitussa raportissa päädyttiin siihen, että ei ole yksiselitteistä vastausta siihen onko vuoroasuminen hyvä vai huono vaihtoehto. Se on yksi tapa luoda lapselle hyvä kasvuympäristö. Ratkaisun ensisijaisena perusteena tulee olla lapsen tarpeet. Vuorotteluasuminen voi antaa lapsella mahdollisuuden luoda hyvä ja läheinen suhde kumpaankin vanhempaan, mutta se vaatii veronsa myös lapselta ja päätöksenteossa on huomioitava lapsen yksilölliset piirteet.

Gunnar ja Bente Öbergin (2002) seurantatutkimuksessa on haastateltu vanhempia ja lapsia vuosina 1978 ja 1982. Puolet perheistä oli valinnut perinteisen asumismallin, puolet vuorottelevan asumisen. Tutkijat haastattelivat samoja lapsia aikuisina ja keräsivät näin tietoa lasten kokemuksista. Lasten haastatteluissa tuli ilmi lasten yleinen tyytyväisyys vuoroasumiseen. Myönteisinä puolina lapset mainitsivat sen, että he saivat

elää tavallista arkea molempien vanhempien luona. Molemmista vanhemmista tuli läheisiä ja lapset kokivat usein olevansa tärkeitä vanhemmilleen. Lapset kertoivat kokevansa kodin tuntua molemmissa paikoissa ja vaikka kodeissa olisi ollut täysin erilaiset säännöt lapset eivät kokeneet itse sitä ongelmaksi. Koetut hankaluudet liittyivät käytännön hankaluuksiin, kuten tavaroiden kuljettamiseen. Tutkijoiden mukaan toimivan vuoroasumisen edellytyksenä ovat vanhempien hyvät välit ja ongelmaton yhteydenpito.

Dowling ja Barnes (2000,23) esittävät, että systeemi, jossa lapset asuvat vuorotellen kummankin vanhemman luona (joint residence), tarjoaa ainakin vanhemmille positiivisia vaikutuksia pidemmän päälle, kunhan neutraalisuus ja hyvä tahto säilyvät vanhempien kesken. Isät voivat tulla enemmän sinuiksi isyytensä kanssa olemalla tekemisissä lastenhoidon emotionaalisten ja käytännöllisten puolien kanssa. Samalla äideillä voi olla vähemmän kuormitusta ja aikaa toteuttaa myös omia tavoitteitaan. Lasten näkökulmasta jokaviikkoinen vaihto kotien välillä voi aiheuttaa jännitteitä, etenkin jos siihen sisältyy vanhempien välisiä jännitteitä.

Maccoby (1993) on toteuttanut Yhdysvalloissa merkittävän seurantatutkimuksen eroperheissä. Seurantansa perusteella hän luonnehtii kahdessa kodissa asuvien lasten olevan vähintään yhtä hyvinvoivia kuin yhden vanhemman kanssa asuvat. Jatkuva yhteys molempiin vanhempiin hyödytti lasta eron jälkeen. Maccoby erotti kolme tapaa, joilla äidit ja isät neuvottelivat lastensa asioista: sopuisan, eripuraisen ja vähäisen neuvonpidon. Maccobyn mukaan vanhempien kiistojen määrä ja neuvonpidon tapa oli riippumaton asumisjärjestelyistä ja vaihteli ajan kuluessa.

Bergström, Modin, Fransson, Rajmil, Berlin, Gustafsson ja Hjern (2013) vertaavat laajassa ruotsalaisessa koululaistutkimuksessa 12- ja 15-vuotiaiden lasten hyvinvointia ja terveyttä ydinperheissä ja eroperheissä. Tutkimuksen mukaan ydinperheessä elämisellä oli positiivinen yhteys lähes kaikkiin hyvinvoinnin osa-alueisiin verrattuna eroperheiden lapsiin.

Hyvinvoinnin osa-alueita olivat tutkimuksessa fyysinen terveys, psyykinen hyvinvointi ja tyytyväisyys, mielialat ja tunteet, itsetunto, itsenäisyys, suhteet vanhempiin, materiaaliset resurssit, kaverisuhteet, koulutyytyväisyys ja itsensä hyväksytyksi tunteminen. Vuoroasumisella oli tämän tutkimuksen valossa myönteinen vaikutus lapsen subjektiiviseen hyvinvointiin sekä vanhempi- että kaverisuhteisiin verrattuna lapsiin, jotka asuivat pääasiassa tai kokonaan vain toisen vanhemman kanssa. Myönteinen vaikutus näkyi erityisesti 15-vuotiaiden ryhmässä.

Panttila (2005) on selvittänyt vuorottelevaa asumista helsinkiläisissä perheissä. Aineistona hänellä oli Helsingin sosiaalivirastossa 2003-2004 puolen vuoden ajanjaksolla vahvistetut sopimukset lasten vuoroasumisesta, joita oli 25 kappaletta. Kyselytutkimuksessa hän selvitti vanhempien taustatietoja, vuoroasumisen käytännön toteutusta, ratkaisun pysyvyyttä ja vuoroasumiseen päättymisen syitä. Haastatteluissa hän syvensi näkökulmaa vuoroasumisesta vanhempien näkökulmasta. Haastatteluiden teemoina olivat päätöksenteko asumis- ja tapaamisoikeusasiassa, lapsen ja vanhemman arki sekä vanhempien välinen yhteistyö. Vuoroasumisratkaisun taustalla yleisin syy oli lapsen tarve säilyttää hyvä suhde molempiin vanhempiin. Paljon mainintoja saivat myös kasvatusvastuun tasainen jakaminen, halu elää arkea lapsen kanssa ja elatusvastuun jakaminen. Ratkaisuun päädyttiin yleensä yksimielisesti, tosin haastatteluissa kävi ilmi, että usein taustalla oli jonkinlainen kompromissi vanhempien kesken, ei välttämättä ratkaisu, jota molemmat vanhemmat pitivät aidosti parhaimpana. Ilmiö on moninainen ja perhetilanteet yksilöllisiä, joka tuli haastatteluissa selkeästi esille.

Pienelle lapselle tärkeää on tuttujen ja turvallisten asioiden säilyminen, jatkuvuus ympäristössä ja ihmissuhteissa. Säännöllisyys tapaamisissa luo lapselle ennustettavuutta. (Panttila 2005, 15.) Vastasyntyneiden ja pienten lasten kohdalla vuoroasumisen käsittely perustuu paljolti kiintymyssuhdeteoriaan. Kiintymyssuhdeteoria pohjautuu John Bowlbyn ajatteluun. Pieni lapsi pyrkii aktiivisesti kiinnittymään päivittäiseen hoitajaansa eri vuorovaikutuskeinoin. Hyvässä tilanteessa vanhempi vastaa

lapsensa kiinnittymiskäyttäytymiseen hoivakäyttäytymisellä. Olennaista on hoiva ennakoitavuus ja johdonmukaisuus. Lapsuuden kiintymyssuhteiden laatu on pohjana aikuisen kiintymystyyleille. (Hautamäki 2011, 30.) Kiintymyssuhdetutkijat eivät ole päässeet yksimielisyyteen siitä, muodostaako pieni lapsi useita erillisiä kiintymyssuhteita vai vaikuttavatko ne toisiinsa. Eniten näyttöä on siitä, että alussa yksi kiintymyssuhde on ylitse muiden ja tämä kiintymyssuhde on useammin äidin ja vauvan kuin isän ja vauvan välinen. Äidin ja vauvan suhde heijastuu isän ja vauvan väliseen suhteeseen. (Sinkkonen 2011, 120.)

Sinkkosen (2011, 179) mukaan monissa eroon päätyneissä liitoissa on ollut pitkiä ja seesteisiä jaksoja, joiden aikana lapset ovat voineet muodostaa turvallisia kiintymyssuhteita vanhempiinsa. Parisuhteen vahvuudet ja yhteiset hyvät kokemukset kantavat lasta senkin jälkeen, kun vanhemmat eroavat. Ero ei siis sinällään välttämättä vaikuta lapsen kiintymyssuhteen muodostumiseen tai kehittymiseen. Sinkkosen (emt. 180) mukaan kiintymyssuhteenäkökulmasta katsottuna vuoroasuminen ei sovi pienille lapsille (alle 3-vuotiaat) lainkaan. Pieni lapsi ei pysty ylläpitämään turvallisuutta tuottavia mielikuvia poissaolevasta vanhemmasta. Sinkkonen kuitenkin toteaa, että aiheesta on tehty vielä varsin vähän tieteellistä tutkimusta.

Ruotsin sosiaalihuollituksen (2001) tutkimuksessa tavoitettiin perheitä, joissa vuorotteluasuminen oli onnistunut ratkaisu jopa aivan pienten lasten kohdalla. Näissä tapauksissa isän ja lapsen tapaamiset oli aloitettu vähitellen ja tapaamisaikaa pidennettiin asteittain. Näissä perheissä kummallakin vanhemmalla oli alusta lähtien hyvä ja läheinen suhde lapseen ja kumpikin vanhempi oli herkkä lapsen tarpeille.

2.3 LAPSEN ETU

Lapsen oikeudet on kirjattu YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen, joka on valtioita sitova ihmisoikeussopimus. Se koskee kaikkia alle 18-vuotiaita

lapsia ja on maailman laajimmin ratifioitu YK:n ihmisoikeussopimus. Sopimuksessa on neljä yleistä periaatetta: Syrjimättömyys (artikla 2), Lapsen edun huomioiminen (artikla 3), Oikeus elämään ja kehittymiseen (artikla 6) sekä Lapsen näkemysten kunnioittaminen (artikla 12). Lapsen edusta artikla 3 julistaa seuraavasti: "Kaikissa julkisen tai yksityisen sosiaalihuollon, tuomioistuinten, hallintoviranomaisten tai lainsäädäntöelimien toimissa, jotka koskevat lapsia, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu." Artikla 12 ottaa kantaa lapsen kuulemiseen. Sopimusvaltiot takaavat lapselle, joka kykenee muodostamaan omat näkemyksensä, oikeuden vapaasti ilmaista nämä näkemyksensä kaikissa lasta koskevissa asioissa. Lapsen näkemykset on otettava huomioon lapsen iän ja kehitystason mukaisesti. Tämän toteuttamiseksi lapselle on annettava erityisesti mahdollisuus tulla kuulluksi häntä koskevissa oikeudellisissa ja hallinnollisissa toimissa joko suoraan tai edustajan tai asianomaisen toimielimen välityksellä kansallisen lainsäädännön menettelytapojen mukaisesti. (YK:n lapsen oikeuksien sopimus, 1989).

Lapsen etu on yleisesti lapsioikeuden johtava periaate. Lapsen etu on normatiivinen käsite, jonka painottamisella halutaan ohjata lapsen oikeuksien merkitystä lapsia koskevassa päätöksenteossa. Käsite on muodollinen ja saa erilaisia merkityksiä lain tulkinnassa. Toimittaessa periaatteen mukaisesti joudutaan väistämättä antamaan sille tarkempi tapauskohtainen sisältö. (Aer 2012, 24–25.)

Litmala (2002, 53–57) sitoo lapsen edun käsitteen lapsen perus- ja ihmisoikeuksiin, joista muodostuu lapsen edun käsitteen ydinkäsite, joka ei voi vaihdella tapauksittain. Perustuslain mukaan lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Julkisen vallan on tuettava lasten huolenpidosta vastaavien mahdollisuuksia hyvinvoinnin ja kasvun tukemiseen. Lapsen ihmisoikeuksien taustalla on yksilön ihmisarvo. Ihmisoikeussopimuksen perusteella lapsen oikeuksia jaoteltaessa puhutaan ns. kolmesta P:stä eli lapsen oikeudesta suojeluun (Protection), huolenpitoon (Provision) ja osallistumiseen (Participation).

Lapsen etu voi toimia oikeuttavana skeemana joko tapauskohtaisesti, jolloin kyse on yksittäisen lapsen hyvinvoinnista, tai sitten laajassa ja abstraktissa tarkastelussa. Yksittäisissä lapsenhuoltolain soveltamistilanteissa lapsen edun toteuttaminen on harvoin ainoa tai edes ensisijainen peruste ratkaisulle. Lapsen edulle annettavan sisällön on todettu olevan kulttuuri- ja arvosidonnaista. Edun sisältö on tapauskohtaista ja sidoksissa hyvän elämän ideaaliin. (Koulu, 2014, 308–309.)

Pajulammi (2014) kritisoi lapsen edun käsitettä. Lapsen etuun vetoamalla voidaan perustella useita, vastakkaisiakin, lopputuloksia. Konkreettisissa lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevissa asioissa tulee huomioida mm. sopuratkaisun ja yhteishuollon etusija, vanhemmuus- ja huoltajaominaisuudet, lapsen ympäristönvaihdoksen välttäminen, lapsen mielipide ja yhteydenpito vanhempiin, vanhempien myötävaikutuskyky, lapsen suhde vanhempiin ja sisaruksiin, lapsen ikä ja sukupuoli sekä vanhempien uudet perhesuhteet. Lapsen edun periaatteen puolustukseksi hän kuitenkin toteaa, että se mahdollistaa joustavuuden ja tapauskohtaisuuden. Lisäksi sillä on suuri symbolinen viesti. Sen avulla lapsen erityinen asema voidaan tunnistaa. Tärkeä tekijä on myös se, että lapsen edun periaate vetoaa vanhempiin ja ohjaa heitä laittamaan keskinäiset riitansa sivuun. (Pajulammi, 2014, 195–198.)

Suomalaisessa lainsäädännössä lapsen hyvä hoito ja kasvatus on määritelty lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetussa laissa (8.4.1983/361.). Lapsen etua voidaankin arvioida sen mukaan, miten eri toimenpidevaihtoehdot ja ratkaisut turvaavat lapselle

- tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin
- läheiset ja jatkuvat ihmissuhteet
- mahdollisuuden saada ymmärrystä ja hellyyttä
- iän ja kehitystason mukaisen valvonnan ja huolenpidon
- taipumuksia ja toivomuksia vastaavan koulutuksen

- turvallisen kasvuympäristön
- ruumiillisen koskemattomuuden sekä
- itsenäistymisen ja kasvamisen vastuullisuuteen.

Pohdittaessa lapsen vuoroasumista lapsen etua voidaan tarkastella edellä mainittujen kohtien kautta. Erityisesti läheiset ja jatkuvat ihmissuhteet on varmasti helpompi turvata vuoroasumisessa kuin jossain toisessa tapaamisjärjestelyssä ja se onkin varmasti yksi merkittävä tekijä, jolla vuoroasumiskäytännön toteutuminen perustellaan. Molempien vanhempien jakaessa arkea lapsen kanssa lapselle muodostuu läheinen suhde sekä isään että äitiin. Vuoroasuminen mahdollistaa vaivattomasti myös kiinteän ja luontevan yhteydenpidon molempien vanhempien puoleisiin sukulaisiin, läheisiin ja ystäviin. Vuoroasumisesta sovittaessa on hyvä pohtia muidenkin kohtien toteutumista käytännössä. Tässä tutkimuksessa lapsen edun toteutumisella tarkoitetaan edellä mainittujen kohtien toteutumista lasten arjessa.

Lasten asioista sopiminen ja sopimusten eläminen todeksi arjessa ovat erilaisia haasteita. Vanhemmat kuvaavat ajatuksiaan ja periaatteitaan peilaten niitä joko lapsen oikeuksiin tai vanhemman oikeuksiin. Tämä jaottelu näkyy vanhempien kokemuksissa. Toiset peräävät vanhemman oikeuksia lapseensa ja toiset ymmärtävät lapsella olevan oikeuden molempiin vanhempiinsa. (Kääriäinen 2008,71.)

Lapsen oikeuksien sopimuksessa osallistumista turvaava 12 artikla perustuu lapsen näkemysten kuuntelemiseen. Siihen liittyy kolme ydinosaa: lapsen oikeus ilmaista näkemyksensä vapaasti kaikissa itseään koskevissa asioissa, lapsen näkemyksille annettava painoarvo ja lapsen oikeus tulla kuulluksi virallisissa prosesseissa. (YK:n lapsen oikeuksien sopimus, 12 artikla) Vapaus ilmaisuun tarkoittaa, että lapsen mielipiteeseen ei pyritä vaikuttamaan ulkopuolelta ja lapselle tarjotaan tukea mielipiteensä ilmaisuun. Lapsen näkemyksen painoarvo tulisi miettiä lapsen kehitystason mukaan tapauskohtaisesti. 12 artikla asettuu erotilanteessa koetukselle. Kääriäinen (2008, 67–71) toteaa, että yhteiset lapset tekevät parisuhteen

päätämisestä koko perhettä koskettavan asian. Lasten kuunteleminen ratkaisuja tehtäessä on vanhempien mielestä ristiriitaista. Toisaalta lapset halutaan pitää erillään parisuhteeseen liittyvistä ongelmista ja uudelleen järjestelyistä, mutta toisaalta lasten oikeutta kumpaankin vanhempaansa halutaan kunnioittaa ja varjella. Lapsen mielipiteen selvittäminen voi vanhemmilta myös unohtua, varsinkin jos vanhemmat ovat samaa mieltä eron jälkeisistä ratkaisuista.

Linnavuoren (2007) tutkimuksen nuoret kertovat, että vanhemmat olivat useimmiten päättäneet vuoroasumisesta. Lapset itse vaikuttivat pääasiassa vuorottelun keston. Lähes kaikki haastatellut kuitenkin kertoivat, että olivat saaneet olla mukana päättämässä asumisestaan. Puolet nuorista oli sitä mieltä, että lasten mielipide tulee ottaa huomioon, mutta vanhemmat tekevät päätökset. Toinen puoli oli sitä mieltä, että lasten tuli saada itse päättää asumisestaan. Vuoroasumiseen oli lasten mielestä päädytty heidän etuaan silmällä pitäen. Neljäsosa kertoi asumisratkaisun taustalla olleen tasapuolisuuden vanhempien välillä.

Lapsen mielipide tulisi aina selvittää tehtäessä merkittäviä lasta koskevia päätöksiä, kuten asumisratkaisuja. Lasta tulisi kuulla iästä riippumatta ja hänen mielipiteensä tulisi huomioida hänen kehitystasonsa mukaisesti. Päätösten tekeminen on kuitenkin aikuisten tehtävä, eikä lapsen mielipide aina ole sama kuin lapsen etu. Kuten Kääriäinen (2008) edellä havainnollistaa lasten mielipiteen selvittäminen asumisratkaisuja mietittäessä usein unohtuu. Näin käy varmasti erityisesti pienempien lasten kohdalla. Vanhemmat pyrkivät tekemään ratkaisut ja pohtivat lapsen etua ja kokonaistilannetta.

2.4 VANHEMMUUS

Vanhemmuus on jatkuvaa lapsen ja vanhemman välistä vuorovaikutusta, jonka tavoitteena on lapsen kasvaminen terveeksi ja vastuulliseksi aikuiseksi. Vanhempien tehtävänä on luoda lapsen lämmin, emotionaalinen

suhde sekä asettaa lapselle rajoja, joiden puitteissa lapsi voi vapaasti tutkia ja kehittää omia kykyjään. (Brooks 1987, 18.) Vanhemmuus on enemmän kuin vain suoranaista lastenhoitoa ja kodin askareita. Vanhempana toimimiseen liittyy oleellisesti mm. rajojen asettaminen, lapsen emotionaalisten tarpeiden tyydyttäminen, vuorovaikutustaitojen tai itsetunnon ongelmien ennakoiminen sekä ihanteellisten oppimisympäristöjen tarjoaminen. (Coltrane 1996, 55.)

Vanhemmat osallistuvat lapsensa arkeen, hoitoon ja kasvatukseen monilla erilaisilla tavoilla ja näitä vanhemmuuteen kuuluvia asioita voidaan luokitella eri tavoin. Kuusisto ja Niemelä (2005) ovat pro gradu -tutkielmassaan mukailleet Palkovitzia (1997) ja päätyneet seuraavaan erittelyyn osallistumisen tavoista. Se tuo hyvin esille miten moninaisia ja erilaisia tehtäviä vanhemmuuteen voidaan liittää. Toiminnan osa-alueet jaetaan kognitiiviseen, tunteisiin liittyvään sekä käyttäytymisessä näkyviin. Kognitiivisessa osa-alueessa vanhempien osallistumisen tavat ovat 1. Tarkkailu: lapsen ystävyssuhteiden tarkkailu, turvallisuuden takaaminen, terveyden tarkkailu, koulutyön tarkkailu, yhteistyö lapsen opettajan kanssa 2. Suunnittelu: juhlien, lomien sekä matkojen suunnittelu ja järjestäminen, säästäminen tulevaisuutta varten 3. Kommunikaatio: lapsen kuuntelu, rakkauden ja kiinnostuksen osoittaminen, juttelu, viestien kirjoittelu 4. Opettaminen: neuvominen, ongelmien selvittely, uusien taitojen opettaminen, kysymyksiin vastaaminen 5. Ajatteluprosessit: lapsesta huolehtiminen, lapsen asioiden suunnittelu ja 6. Turvallisuuden takaaminen: ympäristön järjestäminen turvalliseksi. Tunteisiin liittyvään osa-alueeseen sisältyvät 7. Kiintymys: rakastaminen, halaaminen, kutittelu, katsekontakti, hymy ja 8. Emotionaalinen tukeminen: lapsen rohkaisu ja tukeminen. Käyttäytymisessä näkyvässä osa-alueessa vanhempien osallistuminen jaetaan 9. Huolenpitoon: ravitsemus, vaatetus, sairaasta lapsesta huolehtiminen 10. Ylläpitoon: kotityöt (ruoanlaitto, siivous), lapsikeskeisen ympäristön suunnittelu 11. Jaettuun kiinnostukseen: yhdessä lukeminen, ohjeiden antaminen 12. Saatavilla oloon: yhdessäolo, lapsen rohkaisu vapaa-ajan aktiviteetteihin 13. Jaettuihin aktiviteetteihin: yhdessä pelaaminen/leikkiminen, yhdessä työskentely, elokuvissa ja kauppoissa

käynti 14. Elatukseen: taloudesta huolehtiminen, vaatteiden ja ruoan osto, lapsen koulutus sekä 15. Asioiden järjestämiseen: kuljettaminen, lapsen asioiden järjestäminen.

Kuronen ja Hokkanen (2008) ovat tutkineet vanhemmuuspuhetta ja sukupuolen tutkimusta. He ovat antaneet "sokkokeksessään" opiskelijoiden lukea otteita erovanhempien haastatteluista pyytäen opiskelijoita erottamaan kumpaa sukupuolta ote edustaa. Sukupuolistuneet vanhemmuuden käytännöt muuttuvat hitaasti ja opiskelijoiden arvioita ohjasivat omat kokemukset ja kulttuuriset mallit isänä ja äitinä olemisesta. Tehtävä osoittautui haastavaksi. Useimmat opiskelijat liittivät hoivapuheen, syyllisyyden kokemukset ja arkisen kokonaisvaltaisen huolenpidon äititapaisuuteen. Rahapuheessa isä mielletään usein omaisuudesta luopujana, jota pidetään vastuullisena toimintatapana. Otteissa todellisuudessa sekä isät että äidit korostavat läsnäoloaan, huolenpitoaan ja vastuullisuuttaan mutta myös hoivan uuvuttavuutta suhteellisen sukupuolineutraalisti. (Kuronen & Hokkanen, 2008, 27–41.)

Äidillä ja isällä on perinteisesti ollut erilaisia tehtäviä ja rooleja perheessä ja vanhemmuudessa. Perinteisessä isyyden mallissa isä on ollut leivän tuoja ja perheen pää, asettanut rajoja ja pitänyt kuria ja on poissaolevanakin ollut perheeseen kuuluva (Huttunen, 2001, 153). Huttunen näkee isyyden nykytrendeissä kaksi vastakkaista kehityssuuntaa: ohenevan isyyden ja vahvistuvan isyyden. Ohenevassa isyydessä isyys voi olla pelkästään biologista tai juridista, eikä psykologinen tai sosiaalinen isyys ole välttämätön. Vahvistuvassa isyydessä mies sitoutuu vahvasti isyyteensä olipa se sitten alkuaan biologista tai sosiaalista. Vahvistuvaa isyyttä voi kuvata osallistuvaksi isäksi tai hoitavaksi isäksi. Osallistuva isä on sitoutunut vanhemmuuteen. Hän on vastuullinen ja saatavilla ja viettää aktiivisesti aikaa lapsen kanssa. (Huttunen 163–170.)

Uudesta isyydestä voidaan puhua hoitavan isän käsitteellä. Sen edellytys on jaettu vanhemmuus. Jaetulla (tai yhteisellä) vanhemmuudella tarkoitetaan vanhemmuutta, joka ei jakaudu sukupuolen mukaan ennalta määrittymiin

rooleihin, vaan vanhempien toiminnassaan toteuttamat erilaiset rooli- jaot syntyvät luontevasti arkipäivän vuorovaikutuksessa lapsen kanssa. Keskeistä jaetussa vanhemmuudessa on vastuun jakaminen niin hoivan ja huolenpidon kuin ulkoisten edellytysten turvaamisessa. Tällöin kumpikin vanhempi sitoutuu vanhemmuuteen kutakuinkin samalla intensiteetillä ja panoksella sekä kumpikin tekee taitojensa mukaan jokseenkin kaikkia olennaisia lasten ja kodin hoitoon liittyviä töitä. (Huttunen 2001, 174.)

Väestöliiton perhebarometri selvittää lapsiperheiden ajankäyttöä. Merkittävin muutos kotitöiden kohdalla on sukupuolten työnjaon vähittäinen tasoittuminen lapsiperheissä: isät ovat hitaasti kasvattaneet osallistumistaan samalla kun äitien kotityöt ovat vähentyneet selvästi. Kun isien osuus kotitöistä ja lastenhoidosta oli 1990-luvun alkupuolella runsas kolmannes, tekevät isät nykyisin jo yli 40 prosenttia yhteenlasketuista koti- ja lastenhoitotöistä. Lastenhoitoon käytetty aika on lisääntynyt kummallakin sukupuolella. Työssäkäyvät äidit ovat kasvattaneet lastenhoitoaikaa ja varsinkin pienten lasten isät ovat lisänneet osallistumistaan. Aika suunnataan lasten kanssa leikkimiseen, ulkoiluun ja muuhun puuhailuun sekä neuvomiseen ja koulutehtävissä auttamiseen. Myös lasten kuljettamiseen käytetty aika on kasvanut viimeisten parin vuosikymmenen aikana. (Miettinen & Rotkirch 2012, 60.)

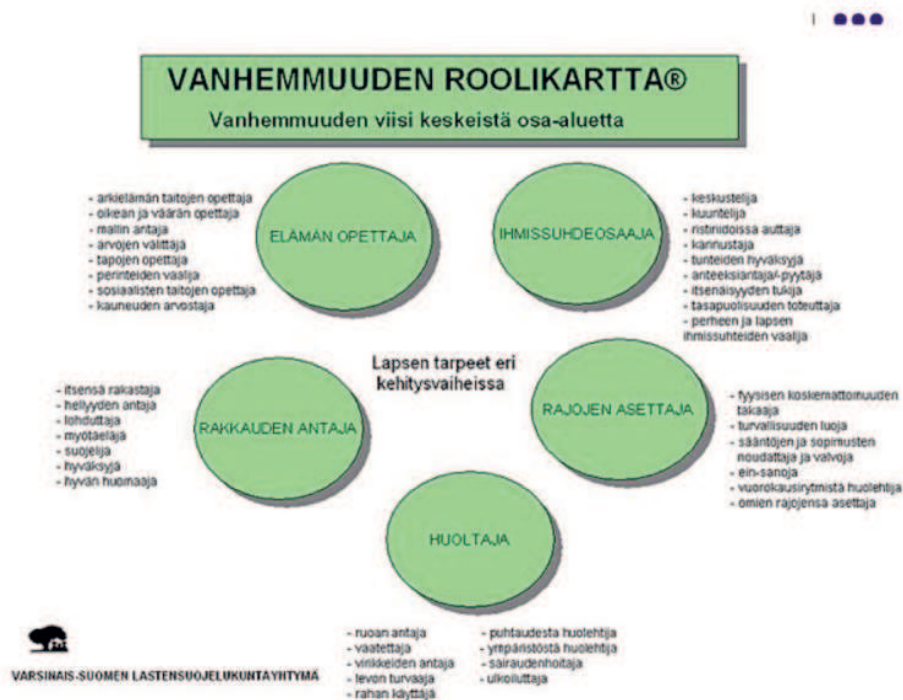
Eerola (2015, 416–417) tiivistää artikkelissaan väitöskirjansa tuloksia, jotka vahvistavat käsitystä hoivan keskeisyydestä 2000-luvun isyyskulttuurissa. Eerola on tutkinut pienten lasten isien kertomuksia vastuullisesta isyydestä ja huomannut, että isät korostavat erityisesti lastenhoitotyötä ja perheen elättämistä isän tehtävinä. Näistä hoito ja hoiva nähdään ensisijaisina suhteissa elättämiseen. Myös kasvatustehtävään sitoutuminen ja panostaminen olivat vastuullisen isän ominaisuuksia isien omista kertomuksissa.

Aalto (2012) on tutkinut väitöskirjassaan isyyttä historiallisesti aineistonaan Isää etsimässä -kirjoituskilpailun kirjoituksia. Kirjoituksissa hyvä isä

kuvautui läsnäolevana isänä. Isän läsnäolo tai poissaolo kirvoittivat kirjoittajien tunteita. Sukupolviero näkyi siinä, että nuoremmalle polvelle palkkatyö ei käynyt selitykseksi isän poissaololle. Kirjoituksissa hyvänä isänä pidettiin lasten kanssa puhuvaa ja tekevää isää. Arkinen läsnäolo ja lasten kanssa tekeminen: leikkiminen, urheilu, kalastaminen ja muu toiminnallinen isyys näyttäytyi kirjoituksissa tavoiteltavana.

Kuvio 1. Vanhemmuuden roolikartta

Vanhemmuuden roolikartta (kuvio 1) esittää havainnollisesti viisi keskeistä vanhemmuuden osa-aluetta. Se on syntynyt Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymän henkilöstön kehittämistyönä ja sitä käytetään paljon vanhemmuuden arvioinnissa ja kuvaamisessa. Vanhemmuus on elämän pituinen rooli. Jokainen uusi vanhempi saa eväät tähän rooliinsa omilta vanhemmiltaan, lapsuudestaan ja kasvuympäristöstään. Vanhemmuus syntyy oman lapsen kautta ja vuorovaikutuksessa lapsen kanssa. Vanhemmuuden eri osa-alueet painottuvat eri tavoin lapsen iästä riippuen.

2.5 VANHEMMUUS ERON JÄLKEEN

Ero haastaa vanhemmuuden ja tekee sen uudella tavalla näkyväksi. Parisuhteen päättyessä vanhempana olemisesta tulee erityisellä tavalla tiedostettua. Vanhemmat joutuvat ottamaan kantaa, tekemään selväksi ja tulemaan tietoiseksi omasta roolistaan lapsen läheisenä, vastuussa olevana kasvattajana. Yksinäisyys, epävarmuus ja syyllisyys ovat tunteita, joita koetaan usein. Parisuhteen päättyminen voi antaa myös mahdollisuuden vanhemmuuden jakamiseen ja selkiytymiseen. Vanhemmuus nousee eri tavalla yhteiseksi nimittäjäksi kumppaneiden välille. Vanhemmuus usein vahvistuu erossa ja vaikka erotaan vanhemmuus on yhteistä. (Kääriäinen 2008, 82–87.)

Samanlaisten arvojen ja kasvatuseriaatteiden säilyminen eron jälkeenkin tuntuu vanhemmista tärkeältä. Arvojen jatkumisesta ollaan huolissaan, mutta eron jälkeen ei voida vaikuttaa toisen vanhemmuuteen. Vanhemmuuden vääjäämättömyys ja pysyvyys, se ettei koskaan pääse eroon toisesta vanhemmasta on vain hyväksyttävä. Eron jälkeisen vanhemmuuden hoitaminen edellyttää keskusteluyhteyttä toiseen vanhempaan. Vanhemmuuden näkeminen yhteisenä voi olla haastavaa. Kun oma vanhemmuus on uhattuna, syntyy helposti tarve käsitellä asioita omina vanhemmuuden oikeuksina ja velvollisuuksina, eikä lapsen oikeutena vanhempiinsa. (Kääriäinen 2008, 91–95.)

Hokkanen (2005, 91–92) on haastattellessaan vanhempia huomannut monenlaista luottamusta eron jälkeisessä vanhemmuudessa. Luottamus toiseen vanhempaan jakautui vanhemmuuteen ja (entiseen) puolisuuteen. Toiseen saatettiin luottaa vanhempana muttei (entisenä) puolisona. Luottamus vanhemmuuteen jakautuu käytännön huolenpitoon ja henkiseen puoleen ja nämä puolet saattavat olla ristiriidassa. Luottamuksen suhteen ei Hokkasen mukaan ole tiettyä äiti- tai isätapaisuutta. Lasten arjessa oleminen ja heistä huolehtiminen taas näyttäytyy vahvasti äititapaisuutena. Vastaavasti isätapaisuuteen kuuluu osallistua elatukseen. Kuitenkin myös isä hoitaa omassa ajassa ja paikassa. Hokkasen tutkimuksen vanhemmat -

jakoivat he sitten lasten ajan tasapuolisesti tai eivät - pitivät elämänsä ja vanhemmuutensa jokseenkin erillisinä toisesta vanhemmasta.

Nina Kauppinen (2015) on tarkastellut liseniaattitutkimuksessa erovanhemmuutta ja erityisesti vanhempien onnistunutta yhteistyötä eron jälkeen. Vanhempia haastatteleamalla Kauppinen löysi hyvän yhteistyön tarinoista kolme seikkaa, jotka mahdollistivat onnistuneen yhteistyön vanhemmuudessa. Ensinnäkin vanhemmat olivat yhdessä päättäneet hoitaa yhteistyön lasten asioissa hyvin ja toimia lasten parhaaksi. Toiseksi vanhemmat kykenivät erottamaan parisuhteeseen liittyneet tunteet vanhemmuuden asioiden hoidosta ja kolmantena vanhemmat toimivat joustavasti lapsia koskevissa asioissa. Eroperheiden kertomuksista löytyi kolme erilaista hyvän yhteistyön tapaa, joita olivat 1) asiallisen yhteistyön malli, 2) tiiviin yhteistyön malli ja 3) saumattoman yhteistyön malli. Asiallisessa mallissa yhteistyö oli kohteliasta ja tiedotusluonteista. Hyvään erovanhemmuuteen oli kasvettu vähitellen. Tiiviin yhteistyön mallissa arkea pyöritettiin käytännössä yhdessä ja lapset viettivät paljon aikaa molemmissa kodeissa. Saumattoman yhteistyön mallissa vanhemmat olivat tiiviisti yhteydessä ja auttoivat toisiaan käytännön asioissa ja raha-asioissa. Vanhemmat pitivät toisiaan ystävinä.

Voisi ajatella, että lastensa vuoroasumiseen päätyneet vanhemmat olisivat jo yhdessäolon aikana osallistuneet lastensa arkeen ja kantaneet vastuuta suhteellisen tasapuolisesti. Olettaa voi, että ainakin molemmat vanhemmat ovat sitoutuneita vanhemmuuteensa ja vuorovaikutus lasten kanssa on läheistä. Saattaa silti olla, että vanhemmat ovat keskittyneet vanhemmuuden eri osa-alueille ja jotkut tehtävät voivat olla vieraita ja vaatia harjoittelua tai muistamista vuoroviikkoiseen asumiseen siirryttäessä. Varmaa on, että ero haastaa vanhemmuuden tässäkin tapauksessa jopa joskus suuremmin kuin johonkin toiseen asumisjärjestelyyn päädyttäessä ja omaa vanhemmuutta joudutaan puntaroimaan.

Jaetusta vanhemmuudesta puhuttaessa tulee usein vastaan termi yhteishuoltajuus. Yhteishuoltajuus tarkoittaa sitä, että vanhemmat päättävät

eronkin jälkeen yhdessä merkittävistä lapsen asioista, kuten koulutuksesta, terveydenhoidosta ja asuinpaikasta. Yhteishuollossa lapsi voi asua molemmilla vanhemmilla vuorotellen tai jatkuvasti toisen vanhemman luona. Suurin osa vanhemmista jatkaa eron jälkeen lastensa yhteishuoltajina. Teoria ja käytäntö eivät vielä kovin usein kohtaa toisiaan eron jälkeisessä vanhemmuudessa, sillä yhteishuoltajuudesta huolimatta äiti on usein se vanhempi, joka eron jälkeen on käytännössä lapsesta vastuussa. Kyynisesti katsoen muodollisen yhteishuoltajuuden suosimista voidaan pitää "kosmeettisena" toimintana isän ja lapsen suhteen hyväksi, sillä yhteishuolto ei takaa jaettua vanhemmuutta ja vielä vähemmän sen avulla pystytään sitouttamaan etävanhempaa säännöllisiin tapaamisiin. Toiselta puolelta katsoen eron jälkeisen tasa-arvoisen vanhemmuuden edellytys on muodollinen yhteishuoltajuus. (Huttunen 2001, 110–111.) Yhteishuoltajuus mahdollistaa paremmin sekä lapsen tapaamiset että jaetun vanhemmuuden. Jaetun vanhemmuuden mallissa ydinperheen aikana syntyneillä suhteilla vanhempiin, sukulaisiin ja ystäviin on suuremmat mahdollisuudet säilyä ennallaan. (Silvén, 2005.)

Vuorottelevasta asumisesta saatetaan joskus puhua tosiasiallisena yhteishuoltona (esim. Hokkanen 2005). Vuoroasuminen ainakin lähtökohdiltaan on hyvä perusta yhteisen vanhemmuuden harjoittamiseen ja molempien vanhempien tasavertaiseen osallisuuteen lapsen elämässä. Vuoroasumisessa molemmat vanhemmat jakavat arkea lastensa kanssa ja arkisen vanhemmuuden jatkaminen onkin eronjälkeisen vanhemmuuden ydinkohtia.

3. TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Teemahaastattelututkimuksen tekemisessä lukeminen ja kirjoittaminen eivät ole erillisiä vaiheita, vaan ne limittyvät toisiinsa kuin vetoketjun hakaset. Teemahaastattelututkimuksen tekeminen ei ole ajassa etenevä peräkkäisten tekojen prosessi - ensin luen, sitten haastattelen, analysoin ja lopuksi kirjoitan - vaan tutkimus rakennetaan eli konstruoidaan kirjoittamalla ja työtä muokataan koko ajan sen eri kohdista (Eskola 2007, 37).

Tässä luvussa kuvaan oman tutkimukseni toteuttamista. Esittelen tutkimukseni taustalla vaikuttavia taustafilosofioita ja tutkimusperinnettä. Rajaan keskeiset tutkimuskysymykset ja kuvaan millä aineistonkeruumenetelmällä ja analyysitavoilla lähestyn tutkimuskohdettani. Kuvaan aineistoani ja lopuksi pohdin tutkimukseeni liittyviä eettisiä näkökohtia.

3.1 METODOLOGIA

Alasuutarin (2011) mukaan ihmistieteellisen tutkimuksen menetelmällistä kenttää ei voida jakaa yksiselitteisesti kvalitatiivisiin ja kvantitatiivisiin menetelmiin, kuten esimerkiksi metodiopinnoissa tehdään. Vastakkainasettelua hedelmällisempää on nähdä menetelmät ja analyysitavat jatkumona. Kaikessa tieteellisessä tutkimuksessa taustalla on pyrkimys loogiseen todisteluun ja objektiivisuuteen. Alasuutari erottaa mielummin kaksi tutkimuksen tekemistä tulkitsevaa ideaalimallia: yhtäältä luonnontieteellisen koeasetelman ja toisaalta arvoituksen ratkaiseminen. (Alasuutari 2011, 31-32.)

Oma tutkimukseni sijoittuu laadulliseen tutkimusperinteeseen, arvoituksen ratkaisemiseen (vrt. Alasuutari 2011), joka eroaa taustafilosofialtaan määrällisestä tutkimusperinteestä. Luonnontieteissä ja sosiaalitieteissä vallalla ollut positivistinen tieteen filosofia sekä sen kritiikistä kummunnut postpositivistinen tieteen filosofia vaikuttavat määrällisen tutkimuksen

taustalla. Laadullisen tutkimuksen taustafilosofioina toimivat kriittinen teoria ja konstruktivismi, joita voidaan nimittää hyvin eksistentiaalis-fenomenologis-hermeneuttisiksi tieteenfilosofioiksi. Nämä taustafilosofiat vaikuttavat oman tutkimukseni taustalla. Haastattelututkimuksessa tutkimustieto hankitaan tutkijan ja tutkittavan välisen dialogin avulla ja tutkijan arvot vaikuttavat tutkimuksen lopputulokseen (kriittinen teoria). Todellisuus on suhteellista, subjektiivista ja tulkinnallista (konstruktivismi). (Metsämuuronen 2008, 10-12.)

3.2 TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tutkimukseni tavoitteena on tavoittaa lastensa vuoroviikkoasumiseen päätyneiden vanhempien ajatuksia ja kokemuksia vuorottelevasta asumisesta. Keskeisin tutkimuskysymys on *minkälaisia kokemuksia vanhemmilla on lastensa vuoroasumisesta?* Tavoitteena on tuoda esille vanhempien kokemuksia vuoroasumisesta, sen eduista ja haasteista sekä lasten että vanhempien kannalta. Onko jotain yleisiä pulmia, joita useat vanhemmat ovat kohdanneet lastensa vuoroasumisessa tai löytyykö jotain edellytyksiä tai ominaisuuksia, jotka edesauttavat toimivaa vuoroasumista? Tavoitteena on myös tarkastella vuoroasumispäätöksen taustatekijöitä ja lapsen edun huomioimista.

Tutkimukseni kohteena ovat vanhempien kokemukset. Kokemuksia tutkittaessa puhutaan usein fenomenologis-hermeneuttisesta metodista tai lähestymistavasta. Fenomenologisen ihmiskäsityksen mukaan ihmiset rakentuvat suhteessa maailmaan, jossa he elävät ja he myös itse rakentavat tuota maailmaa. Kokemukset rakentuvat merkityksistä ja maailma, jossa elämme näyttäytyy meille merkityksinä. Kokemusta voidaankin kuvata merkityssuhteena. Kokemuksellinen suhde todellisuuteen on aina yksilöllinen. Kokemuksellinen tilanne, kokija ja kokemus ovat ainutlaatuisia, vaikka kokemusta säätelevät toki kokijan yhteisölliset merkitykset. Kokemusta tutkittaessa tutkitaan ilmaistuja kokemuksia, kokemuksia, joita kokija kuvaa jollain tavalla. Tutkijan haastavana roolina

on johdatella toista tämän elävien kokemusten suuntaan ja pyrkiä objektiivisesti tutkimaan tätä kokemusta, ei omaa ennakkoymmärrystään asiasta. (Laine 2015; Perttula, 2008.)

3.3 TEEMAHAASTATTELU AINEISTONKERUUMENETELMÄNÄ

Haastattelu on joustava menetelmä, joka sopii moniin erilaisiin tutkimustarkoituksiin. Haastattelussa ollaan suorassa kielellisessä vuorovaikutuksessa, dialogissa tutkittavan kanssa, jolloin tiedonhankintaa voi suunnata koko ajan. Haastattelussa on myös mahdollista saada esiin vastausten taustalla olevia motiiveja. Haastattelussa haastateltava on subjekti, joka voi tuoda vapaasti ja aktiivisesti esiin asioita, joita voidaan selkeyttää ja syventää haastattelun edetessä. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 34–35.)

Teemahaastattelun etuna on, että se ei sido haastattelua tiettyyn menetelmäleiriin, eikä ota kantaa haastattelujen määrään tai syvyyteen. Nimi kertoo siitä, mikä tässä haastattelussa on oleellisinta: haastattelu etenee tiettyjen teemojen varassa. Se vapauttaa haastattelun pääosin tutkijan näkökulmasta ja tuo tutkittavan äänen kuuluviin. Teemahaastattelu huomioi sen, että ihmisten tulkinnat ja heidän antamansa merkitykset ovat keskeisiä, samoin sen, että merkitykset syntyvät vuorovaikutuksessa. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 48.) Teemahaastattelussa aihepiirit on etukäteen määrätty. Menetelmästä puuttuu kuitenkin strukturoidulle haastattelulle tyypillinen kysymysten tarkka muoto ja järjestys. Teemoja voi muokata eri perusteilla: ne voivat kummuta puhtaasti intuition perusteella, kirjallisuudesta tai teoriasta. Olennaista teemoja mietittäessä on muistaa se tutkimusongelma, johon on hakemassa vastausta. (Eskola ja Vastamäki, 2010, 28–35; Eskola 2007, 39.)

Muokkasin teemarungon (liite 1) lähinnä perustuen aikaisempaan tutkimukseen ja omiin tutkimuskysymyksiini. Aloitin kaikkien haastateltavien kohdalla kysyen taustatietoina lasten iät ja eron ajankohdan

ja haastateltavan oman luonnehdinnan siitä millainen ero oli. Edelleen kysyin kaikilta vuoroasumiseen päättymiseen liittyvistä seikoista. Oliko asumisratkaisu helppo ja yhteinen päätös? Kuinka tarkasti sitä punnittiin ja kuultiinko lasten mielipidettä. Tämän jälkeen keskustelu soljui vapaamuotoisesti vastaajien kokemuksissa. Erilaiset tarinat painoutuivat eri haastateltavilla. Lopuksi tarkistin, että kaikki ajatteleman teemat olivat tulleet esille keskustelussa ja pyysin vielä vastaajia kiteyttämään omaa mielipidettään onnistuneen vuoroasumisen edellytyksistä. Analyysivaiheessa toivoin, että olisin ottanut laajemmin tarkasteluun tiettyjä teemoja ja kysynyt tavoitteellisemmin joitain asioita esimerkiksi vanhemmuuteen liittyen. Pääosin koen kuitenkin, että haastattelut tuottivat analyysin pohjaksi riittävästi ainesta ja teemat olivat tutkimukseni kannalta onnistuneita.

En tehnyt varsinaisia esihaastatteluita, vaikka Hirsjärvi ja Hurme (2000, 73) ovatkin todenneet seuraavasti: "Esihaastattelut ovat teemahaastattelun välttämätön ja tärkeä osa. Niitä tulisin tehdä mieluummin runsaasti kuin liian vähän. Tuskin kukaan tutkija pystyy menemään kentälle ja kysymään "oikeita" kysymyksiä suoralta kädeltä." Oma haastateltavien joukko oli niin rajallinen, etten halunnut "tuhlata" ketään pelkällä esihaastattelulla. Toisaalta esihaastattelut olisivat varmasti tuoneet varmuutta ja uusia näkökulmia haastatteluiden tekemiseen. Itselläni kävi siinä mielessä onnekaasti tai erikoisestikin, että ensimmäinen haastateltavani oli erittäin puhelias ja analyttinen, vuoroasumisasiaa perinpohjin pohtinut haastateltava ja tämä haastattelu oli jälkikäteenkin arvioiden erittäin onnistunut ja antoisa. Ensimmäinen haastatteluni toi uusia ideoita myös muihin haastatteluihin ja ennen kaikkea antoi itselleni hyvän pohjan ja luottamuksen jatko haastatteluihin.

3.4 AINEISTON KUVAUS

Tutkimukseni aineiston muodostavat vanhemmat, jotka ovat sopineet lastensa vuoroviikkoasumisesta tutkimuskaupungissani lastenvalvojan luona

ja sopimus on vahvistettu 2013 tai 2014. Tällaisia perheitä on yhteensä 11 eli vanhempia niissä on 22 ja sopimukset koskettavat yhtä tai useampaa yhteistä lasta. Tarkasteluun valitsin nämä vuodet, koska näiltä vuosilta vuoroasumista on tilastoitu ja itse en ole vahvistanut näitä sopimuksia. Tutkimuskaupunki on alle 20000 asukkaan teollisuuskaupunki Länsi-Suomen läänissä. Hain tutkimusluvan (liite 2) kaupungilta, jotta sain näiden vanhempien tiedot käyttööni. Mitään muuta tietoa ei ole tilastoitu kuin lapsen nimi, huolto- ja asumismuoto.

Eskolan ja Vastamäen (2010, 42) mukaan riittävä haastattelujen määrä vaihtelee tutkimusaiheen, tutkimuksen laajuuden, oman oppilaitoksen suositusten ja analyysimenetelmän ym. mukaan. He muistuttavat saturaation eli kylläntymisen ajatuksesta: kun haastattelut alkavat toistaa itseään eikä niissä ilmene enää juuri uutta, on niitä todennäköisesti riittävästi. Lähetin haastattelupyynnön (liite 3) vanhemmille, jossa kerroin tarkemmin tutkimuksestani ja pyysin haastatteluun halukkaita ilmoittautumaan. Tässä vaiheessa halukkaita haastateltavia ilmoittautui neljä: kolme naista ja yksi mies. Yhdestä eroperheestä sekä äiti että isä ilmoittautuivat haastateltaviksi. Lähetin kolmen viikon kuluttua uuden muistutuksen asiasta ja tässä vaiheessa sain vielä kaksi yhteydenottoa: äidiltä ja isältä. Pidän tulosta erittäin hyvänä, koska kohdejoukko oli kuitenkin niin pieni. Toki olisin mieluusti haastatellut vielä useampaa vuoroasumista harjoittavaa vanhempaa. Tavoitteenani oli saada noin 6-8 teemahaastattelua.

Haastattelut ovat pituudeltaan vaihtelevia. Lyhin haastattelu on 13 minuuttia ja pisin 39 minuuttia. Keskimäärin haastattelut kestivät 23 minuuttia. Purettuna tekstinä haastattelut ovat neljästä yhteentoista sivua, keskimäärin 7,5 sivua. Yhteensä litteroituja sivuja kertyi 44. Sain aikataulullisesti litteroitua haastattelut pääosin heti haastattelun jälkeisenä päivänä, mikä helpotti mielestäni työtäni huomattavasti ja erityisesti teki puuduttavan litterointivaiheen siedettäväksi. Litteroin aineiston mahdollisimman tarkasti sanasta sanaan huomioimatta kuitenkaan kaikkia äännähdyksiä ja ynähdyksiä. Parissa haastattelussa jätin litteroimatta pieniä haastattelijan "luento"osuuksia. Kaiken kaikkiaan pyrin olemaan tarkka erityisesti

haastateltavien puheen litteroinnissa. Toiset haastattelut olivat selvästi antoisampia kuin toiset, eikä tämä välttämättä mennyt ihan yksin haastattelun pituuden kanssa. Haastattelemaneronnut aviopari oli useimmista asioista liikuttavan samaa mieltä ja toisesta haastattelusta ei enää saanut paljon uutta irti. Toisaalta joitain uusia näköaloja silti avautui ja oli mielenkiintoista saada molempien näkökulma eroon ja vuoroasumisen sujumiseen.

3.5 AINEISTON ANALYSOINTI

Laadullista tutkimusta voidaan pitää prosessina, jossa koko tutkimuksen ajan pyritään kasvattamaan tutkijan tietoisuutta tarkasteltavana olevasta ilmiöstä. Aineiston analysoinnin lähtökohtana on kehittää käsitteellisesti mielekkäitä ydinteemoja kerätystä aineistosta. (Kiviniemi 2015.) Tutkittavasta ilmiöstä pyritään näkemään mahdollisimman paljon olennaisia merkitysaspekteja. Pyritään ymmärtämään ilmiötä: sen olennaisia puolia ja niiden välisiä suhteita. Merkityskokonaisuudet jäsentyvät myös tutkimuskysymysten ehdoilla. (Laine 2015, 43–44.) Alasuutari (2011, 39) kiteyttää laadullisen tutkimuksen analyysin kahteen vaiheeseen, jotka voidaan analyttisesti erottaa: havaintojen pelkistämiseen sekä arvoituksen ratkaisemiseen. Käytännössä ne nivoutuvat aina toisiinsa.

Kvalitatiivisen aineiston analyysissä on monia tapoja. Useissa oppaissa aineiston keruuta, luokittelua, tulkintaa ja analyysia ei pidetä erillisinä vaan niitä työestetään samanaikaisesti, mikä eroaa kvantitatiivisesta analyysistä. Hirsjärvi & Hurme (2000, 136) hahmottelevat laadullisen analyysin pääpiirteitä seuraavasti: 1) Analyysi alkaa usein jo haastattelutilanteessa, jolloin tutkija tekee havaintoja ja voi tyyppitellä tapauksia ja kerätä lisää aineistoa haluamastaan ilmiöstä. 2) Aineistoa analysoidaan yleensä lähellä aineistoa ja sen kontekstia, aineisto säilyy sanallisessa muodossa (jopa sellaisenaan). 3) Tutkijan päättely voi olla induktiivista tai abduktiivista. Induktiivisessa päättelyssä keskeistä on aineistolähtöisyys. Abduktiivisessa päättelyssä tutkijalla on valmiina teoreettisia ajatuksia, joita

hän pyrkii todentamaan aineistonsa avulla. 4) Analyysitekniikat ja työskentelytavat ovat moninaisia. Analyysi tapahtuu jatkumolla, jonka ääripäiksi voidaan nimetä kuvaus ja tulkinta.

Hirsjärvi ja Hurme (2000, 171–179) esittelevät kvalitatiivisina analyysikeinoina laskemisen, astekoinnin, teemoittelun, yhteyksien tarkastelun, kehityskulun tarkastelun ja metaforien käytön. Kahta viimeistä kohtaa lukuun ottamatta olen käyttänyt näitä keinoja analyysissäni. Keskeisin analyysimenetelmäni on teemoittelu. Teeman ja teemoittelun käsitteet eivät ole yksiselitteisiä. Teema on tietty toistuva piirre haastatteluissa. Teemoittelu on yksi keskeinen laadullisen aineiston analyysitapa, jossa analyysivaiheessa tarkastellaan aineistosta nousevia piirteitä, jotka ovat yhteisiä usealle haastateltavalle. Ne saattavat pohjautua teemahaastattelun teemoihin, mikä onkin oletettavaa. Sen lisäksi tulee esille usein muita, jopa mielenkiintoisempia teemoja. Analyysissä esiin nostetut teemat pohjautuvat tutkijan tulkintoihin haastateltavien sanomisista. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 173.)

Aloitin aineistoni analysoinnin lukemalla haastattelut läpi pariin otteeseen. Merkitsin heti toisella lukemisella marginaaliin joitain huomioita, mutta pääosin luin haastattelut ihan tarinoina läpi. Tämän jälkeen aloin käymään haastatteluja systemaattisemmin läpi.

Jäsensin ja järjestelin aineistoa eri teemojen mukaisesti ja etsin haastatteluista yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia eri teemojen suhteen. Valitsin tietyn teeman tai aihepiirin esimerkiksi vanhempien vuorovaikutuksen ja keräsin haastattelu kerrallaan kaikki teemaan liittyvät maininnat erilliselle paperille. Jaoin vuorovaikutukseen liittyvät maininnat vuorovaikutuksen määrään, tapaan ja toimivuuteen liittyviin mainintoihin ja luokittelin aineistoa esimerkiksi vuorovaikutuksen määrän mukaan: niukkaan ja runsaaseen. Pyrin löytämään myös uusia yhteyksiä esimerkiksi tarkastelemalla vuorovaikutuksen määrän tai toimivuuden suhdetta vanhempien kokemaan joustavuuteen tai kokonaiskokemuksiin.

3.6 TUTKIMUSETIIKKA

Tutkimuksen jokaisen valinnan eettisyys on keskeistä erityisesti sosiaalitieteissä, jossa tarkastelun kohteena on inhimillinen elämä eri muodoissaan (Pohjola 2007, 17). Omassa tutkimuksessani noudatetaan tutkimuseettisen neuvottelukunnan ihmistieteisiin luettavaa tutkimusta koskevia eettisiä periaatteita. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2009.) Tutkimuseettisen neuvottelukunnan tutkimuseetikassa erotetaan eettisinä periaatteina tutkittavien itsemääräämisoikeus, vahingollisuuden välttäminen ja yksityisyys ja tietosuoja.

Tutkittavien itsemääräämisoikeudessa oleellista on, että tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja että tutkittavilla on riittävästi tietoa tutkimuksesta. Tutkimuksesta tiedottamiseen voidaan lukea kuuluvaksi ainakin seuraavat tiedot: 1. tutkijan yhteystiedot, 2. tutkimuksen aihe, 3. aineistonkeruun konkreettinen toteutustapa ja arvioitu ajankulu, 4. kerättävän aineiston käyttötarkoitus, säilytys ja jatkokäyttö ja 5. osallistumisen vapaaehtoisuus. (Kuula 2006, Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2009.) Haastateltavani saivat tietoa tutkimuksesta kutsukirjeessä (liite 3), josta selvisi omat tietoni, tutkimuksen aihe ja käytännön toteutus sekä raportointi. Osallistumisen vapaaehtoisuutta myös korostettiin. Haastateltava saattoi lähettää minulle yhteystietonsa tai ottaa suoraan yhteyttä minuun. Kerroin myös antavani mielelläni lisätietoa tutkimuksesta. Kutsusta kävi myös ilmi, että olen saanut kaupungilta tutkimusluvan ja heidän lastenvalvojan arkistosta heidän tietonsa. Ennen haastattelua kiitin haastateltavia tulemisesta ja kerroin lyhyesti haastattelun etenemisestä ja nauhoittamisesta. Haastateltavilla oli myös tilaisuus esittää kysymyksiä. Haastateltavat vaikuttivat motivoituneilta ja innokkailta ja hieman jännittyneiltä. Moni kertoi spontaanisti tullessa haastatteluun, koska koki aiheen tärkeäksi ja kiinnostavaksi. Yllättävän vähän haastattelijat esittivät mitään kysymyksiä tutkimukseeni tai opintoihini liittyen.

Toinen Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2009) eettinen periaate on vahingollisuuden välttäminen. Tutkimusaiheeni ei ole kovin arkaluonteinen.

Tosin oman elämän kokemusten käsitteleminen ja työstäminen saattaa aina olla raskaskin kokemus ja ero ja erityisesti lasten asiat ovat varmasti asioina koskettavia. Pyrin haastatteluissa kunnioittamaan haastateltavien ihmisarvoa ja olemaan kohtelias ja asiallinen.

Kolmas Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2009) eettinen periaate liittyy yksityisyyteen ja tietosuojan. Tässä kohdassa on erotettava tutkimusaineisto ja -julkaisut. Tutkimuksessa voidaan tutkittaviin viitata numeroilla tai kirjaimilla. Tässäkin tulee varmistaa, ettei tutkittavia voi tunnistaa heidän taustansa mukaan. (Mäkinen 2006, 115.) Aineiston anonymisoinnissa tulee säilyttää maltti. Tavoitteena on hyvä pitää aineiston säilyttämistä mahdollisimman vähäisin muutoksin (Kuula 2006, 219.) Oma tutkimusaineistoni: nauhoitteet, äänitiedostot ja litteroidut tekstit ovat ainoastaan omassa käytössäni ja tutkimuksen jälkeen ne tuhoaan. Tutkimustulokset raportoidaan pro gradu -tutkimuksessani. Yksittäisten haastateltavien tietoja ei esitetä missään ja suorat lainaukset esitetään tutkimuksessa koodein (H1-H6). Koska vuoroasuminen on verrattain harvinaista ei tutkimuksessa mainita tutkimuskaupunkia nimeltä, koska se saattaisi aiheuttaa vastaajien tunnistamisen.

Erilaiset tutkimusasetelmat myös asemoivat tutkijan eri tavoin. Tutkijan on pohdittava myös itseään tutkimuksen instrumenttina. Omien lähtökohtien, arvojen ja asenteiden punnitseminen on tärkeää, samoin oman osallisuutensa ja asemansa tiedostaminen. (Pohjola 2007, 22–23.) Työskentelen itse tällä hetkellä lastenvalvojana tutkimuspaikkakunnalla. Olen aloittanut näissä tehtävissä tammikuussa 2015. Pohdin jonkin verran omaa rooliani tutkijana omassa työhuoneessani. Haastattelemistani vanhemmista yhden kanssa olin käynyt keskustelua lastenvalvojan roolissa, muuten vanhemmat olivat minulle tuntemattomia. Pohdin vaikuttaako oma "kaksoisroolini" esimerkiksi vanhempien halukkuuteen osallistua tutkimukseen tai toisaalta asioihin, joita he tuovat esille haastattelussa. Haastatteluissa ei tullut esille mitään, mikä olisi puoltanut näitä seikkoja. Vaikutti siltä, että vanhemmat eivät lainkaan olleet pohtineet tätä asiaa. Yhdessä haastattelussa, haastattelun edetessä roolini saattoi vaikuttaa siihen kuinka vanhempi

toi esiin elatusmaksuihin liittyviä epäkohtia. Toteutin kaikki haastatteluni työpaikallani sosiaalikeskuksessa työhuoneessani. Esitin kaikille haastatelluille, että muukin paikka on mahdollinen, mutta kaikista oli luontevaa ja helppoa tulla työpaikalleni. Paikka oli tuttu haastateltaville, koska se on sama missä vanhemmat ovat alun perin tehneet sopimuksen vuoroasumisesta. Oma roolini, mitä itse pohdiskelin jonkin verran ei tuntunut aiheuttavan mitään hämmennystä haastateltavissa.

4. LASTEN VUOROASUMINEN

Tulososiossa tarkastelen vuoroasumiseen liittyviä tekijöitä, jotka tulivat haastattelussa esille ja vastaan tutkimuskysymyksiin. Aluksi esittelen aineiston taustatietoja ja sitten keskityn vuoroasumiseen perheissä. Tuon esille kuinka vanhemmat ovat päätyneet vuoroasumisratkaisuun ja minkälaisia kokemuksia heillä on siitä. Pohdin aineiston perusteella vuoroasumisen haasteita sekä edellytyksiä. Keskityn erityisesti vanhempien väliseen vuorovaikutukseen, lapsen edun esilletuloon sekä vanhemmuuteen. Tutkimuskysymyksiin vastaamisen lisäksi tuon esiin muita aineistosta esille tulleita seikkoja, joita en ollut erityisesti ennakoanut tutkimuskysymyksiä ja haastatteluteemoja pohtiessani. Tulososiossa ankkuroin ja vertaan omia havaintojani aikaisempaan tutkimukseen ja teoreettisiin lähtökohtiin.

4.1 AINEISTON KUVAILUA

Haastattelemistani lasten vuoroasumiseen päätyneistä vanhemmista nuorin oli 31-vuotias, vanhin 48-vuotias. Haastateltavien keski-ikä oli 38 vuotta. Lähes kaikki haastatellut olivat olleet avioliitossa ennen eroon päätymistään. Vain yksi haastateltava oli eronnut avoliitosta. Kaikki haastateltavat olivat suhteellisen vakiintuneesti työelämässä haastatteluhetkellä.

Viidessä vuoroasumiseen päätyneestä perheestä oli kaksi vuoroasuvaa lasta, yhdessä perheessä lapsia oli yksi. Nuorin lapsi oli 5-vuotias ja vanhin 14-vuotias. Aineistooni ei osunut lainkaan pikkulapsia (alle 3-vuotta), joille joidenkin asiantuntijoiden (esim. Sinkkonen 2011) mielestä vuoroasuminen ei sovi lähtökohtaisestikaan. Lasten keski-ikä oli 8,5 vuotta. Perheissä lasten vuoroasuminen oli jatkunut eron jälkeen vähimmillään 8 kuukautta ja enimmillään 2 vuotta. Keskimäärin perheillä oli kokemusta vuoroasumisesta vuoden ja kahden kuukauden ajalta. Kokemukset lasten vuoroasumisesta olivat siis varsin tuoreita ja lyhyitä, mikä tulee huomioida vastauksia analysoitaessa. Tutkimuksen kannalta oli antoisaa, että haastatteluvaiheessa vuoroasumiseen päättymisen syyt ja tilanteet olivat hyvin muistissa samoin

kuin alun käynnistymisvaikeudet ja hankaluudetkin. Toisaalta monet kokemukset käytännöistä ja lasten ja vanhempien sopeutumisesta saattaisivat myöhempänä tutkimushetkenä olla erilaisia ja kenties vakiintuneempia.

Lasten vuoroasumisjärjestelyyn oli siirrytty suuressa osassa perheitä nopeasti vanhempien eron jälkeen, joko samantien tai pienen kokeiluvaiheen jälkeen. Poikkeuksena oli yksi perhe, jossa haastateltava kertoi erosta olevan jo kymmenisen vuotta ja vuoroasumista oli toteutettu haastatteluajankohtana alle vuoden. Haastateltava kertoi, että oli ehdottanut vuoroasumista jo eron hetkellä, mutta vasta nyt toinen vanhemmista oli suostunut järjestelyyn. Tässä perheessä vuoroasuva lapsi oli 14-vuotias ja hänen kaksi vanhempaa sisarustaan asuivat toinen isän, toinen äidin luona. Tämä perhe oli poikkeuksellinen aineistossani monessa mielessä. Vuoroasumista toteutettiin tässä perheessä kahden viikon syklissä, kun muissa tapauksissa oli käytössä viikko/viikko-systeemi.

Kotien fyysinen etäisyys on yksi seikka, jolla on katsottu olevan vaikutusta vuoroasumisen edellytyksiin ja onnistumiseen (Esim. Linnavuori 2007). Aineistossani kotien välinen etäisyys vaihteli muutamasta sadasta metrillä noin 12 kilometriin. Lukuunottamatta yhtä perhettä, jossa kotien välillä oli tuo 12 kilometriä etäisyydet olivat alle kolme kilometriä.

Kaikissa haastattelemisiani perheissä vanhemmilla oli lastensa yhteishuoltajuus. Yhdessä perheessä lasten asuminen oli virallisesti sovittu isän luokse, muissa perheissä lasten asuminen oli äidin luona. Lapsilisät tulivat jokaisessa tapauksessa lasten äidille, eikä missään perheessä ollut määritelty elatusmaksua.

4.2 VUOROASUMISPÄÄTÖS KOMPROMISSINA

Vastaajat lähtivät erilaisissa tilanteissa, eri syistä ja eri odotuksin toteuttamaan vuoroasumista. Kolmasosa haastateltavista luonnehti eroaan

helpoksi, kolmasosa erityisen riitaisaksi ja vaikeaksi ja edelleen kolmasosa "tavanomaiseksi". Tavanomaisella erolla tarkoitetaan tässä tilannetta, jossa eroon toki liittyi riitoja, mutta ei mitään dramaattista ja kohtuullisen nopeasti pystyttiin yhteistyöhön eron jälkeen.

Kaksi haastateltavaa (pariskunta) kertoi vuoroasumispäätöksen syntyneen nopeasti ja yksimielisesti. Muut haastateltavat kertoivat, että ratkaisua oli punnittu tarkemmin tai sitä voidaan pitää jonkinlaisena kompromissina paremminkin kuin yksimielisenä päätöksenä. Ratkaisuun päätyminen näyttäytyi samalla tavalla Panttilan (2005) tutkimuksessa. Ruotsin sosiaalhallitus nosti raportissaan (2001) juuri ratkaisun yksimielisyyden merkittäväksi tekijäksi vuoroasumisen onnistumiselle.

En mä nyt sitä niinku varsinaisesti sit evännytkään, ei mul ollu mitään syytä niinku miks, miks hän ois niinku ollut jotenki huonompi vaihtoehto ko minä vanhempana. Et sit oli ehkä riideltä jo niin paljon kaikesta muista asioista et sit tuli semmonen olo et nyt mä en niinku täst rupee niinku taas riitelemään et mennään sit...mä olin niinku vähän vastaan sitä kosk se oli jotenki...(H1)

Kaksi haastateltavaa kertoi, että lapsia oli kuultu vuoroasumispäätöstä tehdessä. Näistä toisessa perheessä lapsen mielipide oli myös tärkeä syy vuoroasumiseen päätymisessä. Tämä perhe, jossa lapsen mielipide oli merkittävä syy vuoroasumiseen olikin aineistoni ainoa perhe, jossa oli yli 12-vuotias lapsi. Muut eivät olleet kysyneet lasten mielipidettä tässä vaiheessa. Vuoroasumisen jatkuessa useat olivat kysyneet lastensa mielipidettä asumistavasta ja seuranneet herkästi lastensa sopeutumista järjestelyyn. Lasten oikeuksien sopimuksessa (LOS, 12 artikla) todetaan, että lapsella on oikeus esittää näkemyksiään ja tulla otetuksi huomioon ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti itseään koskevassa päätöksenteossa.

Kysyttäessä syitä vuoroasumiseen päätymiseen yleisin perustelu oli vanhempien (isän) halu olla mahdollisimman paljon lasten kanssa. Tämän

syyn mainitsi neljä haastateltavaa. Lähes yhtä usein mainittiin käytännön aikataulut eli toisen vanhemman epäsäännöllinen työ tai vuorotyö, joka houkutti vuoroasumiseen. Elatusmaksujen välttäminen oli yhden haastatellun mielestä alkuun hänen ex-puolionsa tärkein syy vuoroasumisen ehdottamiseen. Panttilan (2005) tutkimuksessa nousi esiin samanlaisia tekijöitä vuoroasumisen syinä. Omassa aineistossani käytännön aikataulujen sovittaminen vuoroasumisen syynä tuli korostuneesti esiin. Joka toisessa haastattelussa vanhemmat ottivat tässä kohtaa esille lapsen edun tai lapsen halun.

No mul oli ne syyt että sais olla niinko mahdollisimman paljon lasten kanssa ja mä huomasin et lapset kans viihtyy mun luona ja ja ja tulee mielellään... (H6)

Yhtä lasta lukuunottamatta lapset olivat vuoroasumispäätöstä tehtäessä korkeintaan 10-vuotiaita. Eron tiimellyksessä lapsilta ei useinkaan oltu kysytty mielipidettä asumisjärjestelyistä ja kysymys onkin aika hankala näin pienten lasten mietittäväksi. Vuoroasumiseen päätymistä perusteltiin useimmiten vanhempien näkökulmasta käsin, vaikka lapsen etuakin pohti joka toinen haastateltava. Yksi haastateltava toi erityisen hyvin esiin ristiriidan päätöksentekotilanteessa.

Et näin jälkikäteen ni ni mun mielestä me ollaan tehty se päätös ajatellen meit vanhempii niinku itsejämme. Et me saada olla lasten kanssa yhtä paljon kumpikin, eikä niin et me ois niinku ajateltu et mikä sil lapselle ois ollut niinku parasta siin tilanteessa ku meidän välit oli niin huonot. (H1)

Eron hetkellä vanhemmat saattavat haluta päästä pikaisesti johonkin ratkaisuun lastensa asumisesta ja vasta myöhemmin punnitsevat asiaa laajemmin. Erityisesti riitaisassa erotilanteessa voi olla, että halutaan välttää pitkittynyttä epätietoisuutta lasten asumisjärjestelyistä ja toisaalta ei haluta olla tekemisissä ex-puolison kanssa yhtään enempää kuin on pakollista, jolloin valitaan ratkaisu, josta sillä hetkellä päästään yhteisymmärrykseen.

4.3 VUOROASUMINEN RATKAISUNA TYÖN VAATIMUKSIIN

Haastateltavien omien arvioiden perusteella neljä oli erittäin tyytyväisiä vuoroasumISRatkaisuun kokonaisuutena, yksi oli suhteellisen tyytyväinen ja yksi tyytymätön. Tässä tyytymättömässä tapauksessa siirryttiinkin pian haastattelun jälkeen toisenlaiseen järjestelyyn. Kysyttäessä haastateltavien kokemuksista yleisesti suurin osan vastauksista oli kuitenkin asumisjärjestelyn heikkouksia ja haasteita ja edut saivat vähemmän tilaa. Toisaalta vastaajat saattoivat pitää myönteisiä puolia itsestäänselvyyksinä ja toisaalta keskittyivät kuvaamaan haasteita, kun olivat tehneet ytimekkäästi selväksi, että ovat itse tyytyväisiä ratkaisuun.

Positiivisia seikkoja mainitessaan vastaukset keskittyivät pitkälti vanhempien kokemuksiin myönteisiin puoliin. Lasten näkökulma tuli esille kahden vastaajan puheissa, joissa mainittiin yksinkertaisesti että lapsi tykkää järjestelystä tai lapsi saa olla molempien vanhempien kanssa. Suurin osa mainituista eduista käsitteli vuoroviikkoasumista vanhempien kannalta. Vanhempien mainitsemat edut kietoutuivat pitkälti kolmen teeman varaan: aikataulut, joustavuus ja oma aika. Nämä asiat mainittiin lähes kaikissa vastauksissa.

Vanhemmat kokevat, että vuoroasuminen on mainio ratkaisu oman perheen ja tilanteen aikataulujen sovittamiseen erityisesti työn vaatimusten vuoksi. Onnistuessaan vuoroasuminen tuo myös paljon joustoa mukanaan. Kun vanhemmat ovat alun jälkeen tottuneet yksinoloon ilman lapsia kaksi kolmesta vastaajasta koki oman ajan hyvänä puolena. Omalla ajalla tehtiin paljon töitä, nähtiin ystäviä ja hengähdettiin. Erityisesti naiset mainitsivat tekevänsä töitä enemmän ja paremmalla omallatunnolla niinä viikkoina kun lapset ovat isällään. Omassa aineistossani naisilla ja miehillä oli selkeästi erilainen tapa puhua omasta ajankäytöstä. Miehet mainitsivat asiasta neutraalimmin, naiset viipyivät aiheen parissa pidempään ja selkeästi tunsivat myös syyllisyyttä omasta ajasta ja korostivat sitä, että työt sovitetaan lasten olemiseen eikä päinvastoin. Myös Hokkasen (2008) tutkimuksessa syyllisyyspuhe miellettiin enemmän äititapaiseksi puheeksi.

No etuina nyt sit ehkä... niinku kauheeta sanoo niinku lasten vanhempana tai niinku äitinä mut tavallas se antaa itelle semmost niinku omaa aikaa, mikä ei oo ollenkaan pöllömpää et sit ku siihen tottuu ni on ihan kiva ku on semmosii viikkoi ku voi tehdä paljon ylitöitä tai tavata ystävii... (H1)

Et varmaan nyt on eka vuosi sillain et tai ollu itelle et pystyy niinku nauttimaanki siit viikon vapaa-ajasta tai siit et tekee työt, iltavuorot ja yöt ni ilman huonoa omatuntoa et niil viikoil ku lapset ei... (H2)

Et kyl siin niinku harmittaa just se et nyt ainaki ni joka toinen viikko yrittää sit ku pojat on ni karsia iteltä kaikki semmoset turhat menot kuten omat harrastukse... (H3)

Haastattelemillani vanhemmillani oli kaikilla omalla tavallaan haastava työaika: oli pitkiä työpäiviä ja työmatkoja, epäsäännöllistä työtä, työvuoroja iltaisin, öisin ja viikonloppuisin sekä vuorotyötä. Vanhemmat kokivat, että vuoroasumisratkaisu mahdollisti työnteon ja lastenhoidon sujuvaa järjestelyä. Moni vanhemmista pystyi vaikuttamaan työvuoroihinsa ja kykeni tekemään enemmän töitä tai haastavampia työvuoroja silloin kun lapset olivat toisella vanhemmallaan.

Haastatteleman vanhemmat kertoivat vuoroviikkoasumiseen sinänsä liittyvän paljon joustoa ex-puolison kanssa. Kaikki vanhemmat kertoivat, että lasten luonapidossa on joustoa ainakin jossain määrin. Oman arvioni mukaan puolet vastaajista kuvasi erittäin joustavaa yhteistyötä, puolet kohtuullista. Joustamisen edellytyksenä on vastavuoroisuus ja omassa aineistossani joustavuus oli suorassa suhteessa vanhempien välisen vuorovaikutuksen toimivuuteen.

Nähdää sellatti et mä käyn ku pojat on isällä ni ku mä käyn lenkillä ni poikkeen sitä kautta monesti ja meil on niinku

tällast et. Et ei olla sellatti et tää on mun viikko et nyt ei äitii nähä. (H3)

Aikatauluihin ja joustoon liittyvien vastausten lisäksi vanhemmat toivat esille vuoroasumisen etuina oman jaksamisen. Vuorottelu toi jaksamista raskaaseen arkeen lasten kanssa ja tarvittaessa ex-puoliso auttoi arjessa. Kaksi vanhempaa mainitsi myös yksinkertaisesti lasten kanssa vietetyn ajan positiivisena puolena vuoroasumisessa.

4.4 HAASTEENA KÄYTÄNNÖN ASIAT

Vuoroasumisen haasteita vanhemmat toivat haastatteluissa esille etuja runsaammin. Luokittelin vanhemmilta kumpuavia yleisimpiä vuoroasumisen heikkouksia joidenkin teemojen alle (taulukko 1). Tällaisiksi teemoiksi muodostuivat: 1) Lasten kokemukset, 2) Käytännön haasteet, 3) Vuorovaikutuksen pulmat, 4) Muut seikat. Luokittelu on liukuva ja on vaikea sijoittaa joitain haasteita näiden teemojen alle. Useat asiat voisi mainita useamman teeman alla ja toisaalta esimerkiksi lasten kokemusten erottaminen on keinotekoista, koska toki kaikki muutkin teemat vaikuttavat suoranaisesti lasten kokemukseen. Koen kuitenkin, että luokittelu tässä kohtaa auttaa hahmottamaan vuoroasumisen haasteita selkeämmin.

Taulukko 1. Arjen haasteet vuoroasumisessa.

Haasteet	Esimerkit
Lasten kokemukset	Ikävä
Käytännön haasteet	Säännöt ja tavarat
Vuorovaikutuksen pulmat	Tiedonkulku
Muut seikat	Raha

Vanhemmat toivat esille määrällisesti hieman enemmän lasten kokemuksia ja näkemyksiä korostavia seikkoja pohtiessaan vuoroasumisen heikkouksia verrattuna etuihin, joita mietittäessä lasten näkökulma tuli esiin harvoin.

Puolet vastaajista mainitsi, että järjestely on lapsille raskasta ja yhtä moni mainitsi, että lapset ikävöivät sitä vanhempaa kenen luona eivät ole. Yksi vastaaja koki, että vuoroasumisessa lasten kaverit eivät vakiinnu. Tämä oli perhe, jossa kotien etäisyys oli suurin (12 km), joten kaverisuhteiden ylläpito vapaa-ajalla tuokin varmasti etäisyyden vuoksi haasteita.

On siis mä oon kokenut et lasten kannalta tää on aika raskas systeemi ja se et ku vaik ei niinku ääneen sanota ni kyl ne vaistoo sen et mejän välit on semmoset ku ne niinku on. Välil tulee semmonen olo et ihanku ne lapset eläis semmost niinku kaksoiselämää et niil on niiku tämmönen paikka tääl ja siel ollaan niinku tällai ja... (H1)

Haastateltava kuvaa lasten arjen raskautta ja sopeutumista vuoroasumiseen. Kyseisessä perheessä vanhempien heikot välit ja eroavaisuudet arjen kuvioissa lisäsivät tilanteen hankaluutta. Tämäkin vanhempi luonnehti kuitenkin toisaalla, että ratkaisu "ei ole välttämättä ollut huono lasten kannalta". Kokonaisuudessaan vanhemmat kokivat lastensa sopeutuneen hyvin vuoroasumiseen. Puolet vanhemmista arvioi, että lapset olivat alkuun kokeneet tilanteen haastavaksi ja lapset tietysti reagoivat muutoksiin kovin vaihtelevasti ja ikänsä ja luonteensa mukaisesti

No mun mielest Antti (7v) sopeutu ehkä paremmin. Et ei se semmotti reagoinu. Topi (5v) ehkä reagoi silleen kiukuttelulla. Et huomaa et se kaipaa sitä toista taas. Topi enemmän sillain kyselee et millon isä muuttaa takas kotiin ja tällast mut ei Antti, mut Topi on ehkä hiukan se et se kiukuttelee tai osoittaa mieltään et sillon ku se on isillä niin isi on tyhmä ja sillon ku se on mun luona ni äiti on tyhmä..(H3)

Enkä mä tiä sit et onks se niinku tost johtuvaa ollu se kiukuttelu ja se uhmaikä mitä ollu ku siis siin on ollut semmonen sen ikäsiä kummatki jossain vaihees et... mä

oon sit vaan heti aina ajatellu et johtuuks se täst systeemist vai... Ku lapset haluais et ois kaikist paras et me asuttais kaikki yhdessä (äiti, isä ja isän naisystävä) (H2)

On huomioitava, että haastateltavilla oli takanaan vasta lyhyt historia vuoroasumista ja he arvioivat lasten käyttäytymistä ahkerasti ja kyseenalaistivat helposti omaa ratkaisuaan vuoroasumisesta. Saattaa olla, että pelkkä ero riippumatta siitä seuranneesta asumisjärjestelystä olisi tuonut mukanaan samat haasteet.

Käytännön haasteista tuli haastatteluissa esiin erityisesti kaksi haastetta: yhteiset säännöt ja tavaroiden paikat. Nämä seikat mutkistivat sekä aikuisten että lasten arkea ja nousivat esiin lähes kaikissa haastatteluissa. Nämä asiat olivat usein sellaisia, mitä vanhemmat olivat joutuneet pohtimaan aika nopeasti vuoroasumisen käytännössä alettua ja usein käytännöt koskien vaatteiden ja välineiden kulkemista vanhemman luota toiselle olivat jo muuttuneet ja muovautuneet. Samoin sääntöjen yhtenäisyyttä oli pohdittu ja hiottu usein nopeasti kun se oli havaittu epäkohdaksi. Vanhemmat kokivat, että yhteiset säännöt olivat tärkeitä erityisesti lapsen arjen ja jatkuvuuden kannalta. Öbergien (2002) haastattelemat vuoroasuneet lapset toivat myös esille tavaroiden kuljettamiseen liittyneet hankaluudet, sen sijaan vanhempien erilaisia sääntöjä eivät lapset itse pitäneet lainkaan ongelmallisina.

Kaikki haastatellut mainitsivat jotain vanhempien säännöistä, joko niiden erilaisuudesta tai samanlaisuudesta. Säännöistä oli keskusteltu tai ainakin yritetty keskustella useimmissa perheissä ja useimmiten asia oli ratkennut niin, että yhteisistä säännöistä oli sovittu.

Tulee sanomistakin mut siin kohtaa ku saadaan sovittuu yhteiset pelisäännöt ain et kyl me hirveesti ain soitetaan et jos on pelikieltoo ni se jatkuu aina iskällä ja jos siel on tullu ni se jatkuu mun tykönä. Et samat pelimäärät mitä pelataan. Siin täytyy ne yhtenäiset säännöt olla et ei se

muuten toimi et sillen aluks oli enemmän semmost et isken tykön sai tehdä ja äitin tykön ei saanu tehdä ni sit se niinku meni kaks kolme päivää siihen et ne kiukutteli mulla ja se oli päivä normaali, ehkä kaks päivää normaali ja sit ne rupes stressaan sitä et taas ku lähetään isälle... (H2).

Hänen kanssaan puhuin näistä (säännöistä). Ne on niin kohtuuttomia. Mä en muista enää mitä siin, se oli justiin tällasta aikamoista säätämistä et niinku sanktiot, rangaistukset ni äiti vaati et ne jatkuu niinku mun luona...En voi niinku millään muotoo sanoa et mul ois niinku löysät (säännöt), mul on niinku paremminki asialliset. (H6)

Kaikissa perheissä yhteiseen sopimukseen ei oltu kuitenkaan päästy. Jälkimmäisessä lainauksessa vanhemmat olivat eri linjoilla säännöistä ja erityisesti rangaistuksista, eikä yhteisiä linjauksia löytynyt keskusteluista huolimatta. Yhdessä perheessä säännöt olivat haastateltavan mielestä isän luona tiukemmat, muissa tapauksissa äidin luona. Vanhemmat kokivat pääsääntöisesti, että yhteiset säännöt auttavat lapsia sopeutumaan ja tekemään arjesta turvallisen ja jatkuvan. Säännöistä oli tullut usein riitaa vanhempien kesken, mutta useimmiten tilanne oli parantunut keskustelemalla. Ottaen huomioon, että haastateltavien lapset olivat pääsääntöisesti aika nuoria oli ehkä yllättävääkin, että säännöistä puhuttaessa kaikki ottivat esille lasten pelaamisen ja sitä koskevat säännöt. Pelaamisen rajoittaminen koettiin tärkeäksi ja se jakoi vanhempien mielipiteitä jonkin verran.

No kyl mä luulen et äidillä on ehkä vähän tiukempi kuri. Mä taidan olla vähän lepsumpi mut tottakai perusasiat peruskuri täytyy pitää. Ei nyt mitään ruveta ihan sit ku ne mulle tulee ni seinille hyppimään.. No varmaan tä pleikkaril pelaaminen on yks semmonen et mul on ehkä vähän siin lipsunu... (H4)

Vanhemmat arvioivat myös lasten perusarkea molempien vanhempien luona ja suurin osa ajatteli tietävänsä melko hyvin minkälaista arki on toisen vanhemman kanssa ja suurin osa oli myös sitä mieltä, että arjen perusjutut: ruokailuajat, nukkumaan menot ja pesut toteutuvat ainakin riittävän hyvin ja samaan tapaan molemman vanhemman luona. Vanhemmat vaikuttivat olevan luottavaisia toisen vanhemman vanhemmuutta kohtaan erityisesti huolenpidon saralla (vrt. luottamus esim. Hokkanen 2005).

Toinen arjessa kaikkia haastateltuja vastaan tullut asia, joka on usein käytännössä koettu haasteelliseksi, on lapsen tavaroiden kuljettaminen ja niiden oleminen väärässä paikassa. Kaikki haastateltavat olivat päätyneet tilanteeseen, jossa perusvaatteita oli molemmissa kodeissa eivätkä kaikki vaatteet kulkeneet lapsen mukana. Erityisesti vanhemmat lapset kuitenkin kuljettivat mukanaan joitain tiettyjä lempivaatteita ja nuoremmat esimerkiksi toppahaalareita tai kenkiä. Harrastusvälineet, kuten sukset, uimapuku tai polkupyörä vaihtoivat paikkaa sen mukaan kuin tarvetta. Niinkin arkinen asia kuin tavaroiden sijainti on asumiskuviossa pieni seikka, mutta nostatti tunteita useimmissa vanhemmissa.

Onhan siinä sit tämmöset perusjutut et aina vaatteet on väärässä paikassa ja just näitä. Sul oli se et just se ku pitää jotain muistaa jotain hoitojuttui ni sit soitellaan niistä et hei et eväsretki on sillon ja muista ottaa se ja muista ottaa luistimet ja muista ottaa nämä ja ne menee uimaan ja vie se pyörä sinne ja... (H3)

Erityisesti nuorempien, päiväkotikäisten lasten kanssa tavaroiden ja lapsen menojen muistaminen toi erityisiä haasteita ja vaati vanhemmilta paljon yhteistyötä ja tiedottamista. Vanhemmat lapset ottavat itse enemmän vastuuta tavaroistaan ja toisaalta koulun viestintäväline Wilma on molempien vanhempien ulottuvilla. Vanhempien keskinäiset välit ja vuorovaikutuksen toimivuus onkin merkittävässä asemassa vuoroasumisessa.

Vuorovaikutuksen pulmat ovatkin kolmas teema vuoroasumisen heikkouksia kartoitettaessa. Tämä teema tuli esille joka toisen haastateltavan puheissa. Vuoroasumisessa vanhempien hyvät välit ja toimiva vuorovaikutus ovat keskeisessä asemassa erityisesti pienten lasten kohdalla. Jos nämä asiat eivät ole kunnossa tulee väistämättä hankaluuksia. Tiedonkulku liittyy myös pitkälti edelliseen aiheeseen eli tavaroiden muistamiseen. Vuorovaikutusta käsitellään myöhemmin lisää.

Muut vuoroasumisen huonot puolet, jotka tulivat esille haastatteluissa olivat vanhempien ikävä lapsia kun lapset ovat poissa sekä raha-asiat, jotka hiertävät herkästi vanhempien välejä etenkin ellei niistä ole kattavasti sovittu tai ne eivät ole tasapuolisia.

4.5 VANHEMPIEN VUOROVAIKUTUS

Haastattelussa selvitettiin vanhempien välisen vuorovaikutuksen toimivuutta, määrää ja tapoja. Puolet vanhemmista kuvasi vuorovaikutuksen ex-puolison kanssa olevan erittäin toimivaa. Näissä perheissä vuorovaikutusta oli myös suhteellisen runsaasti, jopa lähes päivittäin. Yhdessä perheessä vuorovaikutus oli asiallista, mutta erittäin niukkaa, yhdessä perheessä vuorovaikutus oli hyvin vaihtelevaa ja yhdessä varsin haasteellista. Maccoby (1993) jakoi vanhempien neuvonpidon tavat sopuisaan, eripuraiseen ja vähäiseen. Tämä jako kuvaa melko hyvin myös haastattelemini vanhempien vuorovaikutuksen laatua.

Kauppinen (2015) tiivisti eroperheiden kertomuksista kolme erilaista hyvän yhteistyön tapaa. Kauppinen keskittyi sujuvaan ja onnistuneeseen erovanhemmuuteen. Omassa aineistossani tulkitsen yhdessä perheessä selkeästi harjoitettavan asiallisen yhteistyön mallia. Kohteliaat yhteistyövälit ovat rakentuneet hitaasti vuosien kuluessa vuoroasumispäätöksen kypsyessä. Yhdessä perheessä vuoroasuminen toteutui tiiviin yhteistyön mallin mukaan ja kaksi vanhempaa (aikaisempi pariskunta) kuvasi selkeästi saumattoman yhteistyön mallia, jossa vanhemmat pitävät toisiaan ystävinä.

Vaikka voisi ajatella, että kaikki vuoroasumisen valinneet vanhemmat kykenisivät onnistuneeseen yhteistyöhön eron jälkeen kaksi haastateltavaani ei sijoitu Kauppisen hyvän yhteistyön malleihin, koska ristiriitoja vuorovaikutuksessa on niin paljon. Usein erovanhemmuuteen kasvetaan ajan kuluessa ja voi olla, että näissäkin perheissä löytyy vielä hyvä yhteistyö ja toimiva erovanhemmuus.

*Ja se on niinku välil tosi turhauttavaa et on se sit
puhelinkeskustelu tai tai kirjetettu viesti niin niin me
ollaan vähän niinku eri aaltopituuksilla et hän ymmärtää
mun, hän ei koskaan ymmärrä sitä sillain ku mä tarkotan.
Hän vääntää niinku jotenki, hän ottaa tiettyi asioit ihan pois
asiayhteyksist... (H1)*

Vanhemmat kommunikoivat eri keinoin: puheluin, sähköpostein, tekstiviestein ja what's upin kautta. Tekstiviestit oli yleisin kommunikointikeino ja tekstiviestinä lähetettiin myös valokuvia esimerkiksi tärkeistä tiedotuksista.

4.6 LAPSEN ETU

Lapsen etu on lapsioikeuden johtava periaate. Asuminen on merkittävä lapsen hyvinvointiin vaikuttava tekijä ja voidaan ajatella, että erilaisia lapsen asumisratkaisuja pohdittaessa tilannetta arvioitaisiin juuri lapsen edun perusteella, lapselle parhaana tai lapselle hyvänä ratkaisuna. Haastatteluissani käy ilmi, että lapsen etua useammin vuoroasumisratkaisua perustellaan kuitenkin vanhempien näkökulmasta käsin. Lapsen etu tulee aineistoni perusteella harvemmin esille vuoroasumiseen päättymisen perusteluna. Useimmin ratkaisuun päädytään vanhempien halusta jakaa arkea lasten kanssa tai erilaisiin käytännön syihin vedoten - näin ainakin julkilausutuissa perusteluissa.

Vuoroasumisen etuja pohdittaessa haastatteleman vanhemmat toivat esiin päällimmäisenä hyötyjä vanhempien kannalta. Vanhempien oma aika ja yleisesti joustavuus arjen järjestelyissä olivat tärkeimmät edut. Vuoroasumisen haasteita pohtiessaan lasten etu ja kokemukset olivat hieman vahvemmin esillä, tosin tässäkin kohtaa vanhempien kokemat haasteet olivat enemmän esillä. Lasten kokemia haasteita olivat erityisesti ikävä poissaolevaa vanhempaa kohtaan sekä jatkuvan muutoksen ja tavaroiden kuljettamisen aiheuttama raskaus.

Pohdittaessa vuoroasumista lapsen huollosta ja tapaamisesta annetun lain hyvän hoidon ja kasvatuksen määritelmän puitteissa on selvä, että vuoroasumisessa on mahdollista tarjota lapselle yhtäläillä tasapainoinen kehitys, mahdollisuudet ymmärrykseen ja hellyyteen sekä iänmukaiseen valvontaan ja huolenpitoon ja turvalliseen kasvuympäristöön kuin jossain muussakin tapaamisjärjestelyssä. Lapsen hyvä hoito ja kasvatusta on tietenkin pidettävä mielessä kaikissa tapaamisjärjestelyissä. Vuoroasumisessa lapset viettävät lähes yhtä paljon aikaa molempien vanhempien luona, joten läheisten ja jatkuvien ihmissuhteiden turvaaminen molempiin vanhempiin sekä sukulaisiin lienee vuoroasumisen selkeä vahvuus lapsen edun kannalta. Lapsen edun mukaista vuoroasumiskäytännössä on, että vanhemmilla on samantyyppiset ajatukset lasten valvonnasta ja huolenpidosta sekä tavat osoittaa hellyyttä ja ymmärtämystä. Molempien vanhempien tulee tarjota lapselle turvallinen ja sovelias kasvuympäristö ja lisäksi vanhempien kodit eivät saisi sijaita etäällä toisistaan.

Lapsen edun periaatteeseen liittyy läheisesti lapsen oikeus ilmaista mielipiteensä itseään koskevissa asioissa. Yksi haastateltavani oli perustanut päätöksen vuoroasumisesta pitkälti lapsensa mielipiteeseen asiasta. Useimmiten vanhemmat eivät olleet kuulleet lapsen mielipidettä lainkaan. Tämä selittynee pitkälti lasten nuorella iällä. Toisaalta vanhemmat ovat haastattelujen perusteella selkeästi tietoisia siitä, että ovat valinneet valtavirrasta poikkeavan tavan järjestää lastensa asuminen ja tästä syystä tarkkailevat lastensa hyvinvointia ehkäpä tavallista tarkemmin. Moni oli

valmis miettimään ratkaisua uudelleen jos lapsi ei näyttäisi sopeutuvan järjestelyyn hyvin.

4.7 VANHEMMUUS JA ROOLIT

Vuoroasumisen yleistymistä voidaan pitää yhtenä merkinä vanhemmuuden tasaisemmasta jakautumisesta perheissä tänä päivänä. Useat tutkimukset (esim. Eerola 2015; Huttunen 2001) piirtävät kuvaa uudenlaisesta osallistuvasta ja hoivaavasta isyydestä ja ajankäyttötutkimukset (esim. Miettinen & Rotkirch 2012) todistavat kotitöihin ja lasten hoitoon kuluvan ajan tasoittuneen vanhempien välillä. Vanhemmuuteen kuuluvia asioita voidaan luokitella monin eri tavoin (esim. Palkovitz 1997 ja Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymä, 1999) ja vanhemmuuteen voidaan katsoa sisältyvän monenlaisia asioita. Voi olettaa, että vuoroasumiseen päätyneet vanhemmat ovat ennen eroa osallistuneet lastensa hoitamiseen ja huolenpitoon jossain määrin molemmat ja haluavat eron jälkeenkin olla aktiivisia lastensa arjessa.

Vanhempien vastaukset koskien rooleja ja työnjakoa vanhempina kuvasivat pitkälti stereotyyppisiä mielikuvia miesten ja naisten rooleista perheessä. Monet tehtävät, jotka olivat olleet toisen vanhemman vastuulla parisuhteen aikana, olivat säilyneet edelleen saman vanhemman vastuulla. Toki voi olla, että vuoroasumisen kestäessä tehtävät ja vastuut jakautuvat tasaisemmin. Toisaalta yhteydenpito eri tahojen, kuten koulun, päiväkodin ja terveydenhuollon kanssa jakautui vanhempien kesken suhteellisen tasaisesti.

Vanhemmista äidit hoitivat pääsääntöisesti lastensa hiusten ja kynsien leikkuut, hiusten pesut ja korvien puhdistuksen. Nämä olivat sellaisia tehtäviä, jotka kuin luontaisesti ovat langenneet äideille ja näin on ollut myös parisuhteen aikana. Yksi poikkeus löytyi eli isä, joka huolehti poikansa parturikäynnit aina oman parturikäyntinsä yhteydessä. Samoin yksi äiti totesi, että isän uusi naisystävä on lapsille äitiä mieluisampi hiusten laittaja. Muissa tapauksissa lähes aina äidit hoitivat nämä lasten

"perushuoltoon" kuuluvat tehtävät. Palkovitzin (1997) jaottelussa puhutaan huolenpidosta. Osa vanhemmista oli tyytyväisiä tähän järjestelyyn, toiset toivoivat parisuhteen aikaisten roolien purkamista ja vastuun tasaisempaa jakautumista. Useampi äiti harmitteli vastauksissa olevansa se ikävämpi vanhempi, joka hoitaa kaikki ikävät asiat ja kieltää kivat jutut.

Mul tuli semmonen olo et sit mä olen aika se joka hoitaa ne kynsien leikkaamiset ja hiusten pesemiset ja parturit ja... Et sit se ikävä rooli jää mul ja hän voi siel sit vaan niinku ajetaaks mönkijäl tai lähetääks kalastamaan.... Hän on ollut sellanen hengailija siinä (parisuhteen aikana). Hän on ollu lasten kans paljon mut hän on juurikin kirjaimellisesti ollut niitten kans eikä niinkään sit huolehtinu niitten asioista tai et et se kaikki jäi niinku mulle... (H1)

Siis mää hoidan et mul on aika joka sunnuntai pojil semmonen huoltopäivä ku ne mulle tulee et mä hoidan ne hiusten leikkuut ja sit just mä putsaan korvat ja kynnen leikkuut ja et ei isä semmosii. Et välil huomaa kyl et jos ei oo ite muistanu, on unohtanu tai ei oo kerenny ni sit kattoo et jestas sentään... Ja mä pesen niitten tukat niinku kunnolla ennen ku ne lähtee ja sit oikeestaan vaateostokset ni se on... Joo ja sit on kaikki tämmöset niinku neuvolat ja tämmöset näin ni mä oon yleensä niinku mun vastuulla (ajan varaaminen)... (H3)

Vaikka neuvolan varaaminen saattoi olla toisen vanhemman vastuulla käynnit neuvolassa tai lääkärissä tuntuivat aineistossani jakautuvan hyvin tasapuolisesti. Yleensä ne hoiti luonnollisesti se vanhemmista kumman viikolla lapsi sattui tulemaan kipeäksi tms. Usein niihin myös mentiin yhdessä. Jotkut vanhemmat pyrkivät osallistumaan yhdessä lähes joka paikkaan.

Yhdessä. Et me ollaan niinku päätetty se et kaikki tällaset asiat tehään yhdessä et ku kummatki halua kuitenkin tietää ni mennään sit yhdessä. Aina on yritetty sopii sellatti ajat et päästään molemmat. Kaikki me ollaan tehty yhdessä ja käydään yhdessä synttäreillä ja edelleenki niinku semmotti et isä käy mun vanhempien luona lasten kans ja mä käyn exän vanhempien luona... (H3).

Kaksi haastateltavaa kertoi, että päiväkodin ja koulun keskusteluihin vanhemmat osallistuivat erikseen. Muissa perheissä niissä oltiin yhdessä tai vanhemmista osallistui se kumman aikatauluun keskustelu paremmin sopi. Sen sijaan päiväkodin tai koulun joulu- ja kevätjuhliin sekä lasten esityksiin pyrkivät kaikki vanhemmat osallistumaan vaikka välit olisivat heikommatkin.

Haastateltujen kertoman mukaan äidin vastuulla oli parisuhteen päättymisen jälkeenkin usein lasten "perushuolto" pesuineen ja hiustenleikkuineen. Isän rooleja oli hankalampi löytää. Haastattelujeni perusteella isät olivat äitejä innokkaampia "hengaillemaan" lastensa kanssa. Isät ulkoilivat, puistoilivat ja harrastivat vapaamuotoisesti lasten kanssa. Isien kanssa myös paljon vain oleiltiin ja esim. pelattiin. Äidit sen sijaan olivat aineistoni mukaan innokkaampia kannustamaan lapsia erilaisten harrastusten pariin. Palkovitzin (1997) erittelyssä nämä vanhemmuuden osa-alueet liittyvät saatavilla oloon ja jaettuihin aktiviteetteihin. Voi olla, että vuoroasumisen kestäessä ja lasten kasvaessa nämä nykyiset roolit muokkautuvat ja kenties tasoittuvat ja muuttuvat edelleen.

Vanhemmuuden roolikartan (Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymä 1999) rooleista haastatteluissa tulivat esille erityisesti huoltajan ja rajojen asettajan roolit. Haastattelujen perusteella äidit näyttäytyivät isiä useammin rajojen asettajina ja tiukempien sääntöjen kannattajina. Toisaalta myös isät huolehtivat yhtä lailla lasten rytmin säilymisestä ja turvallisuudesta ja äidit myös luottivat isien kykyyn näissä asioissa. Huoltajan rooli jakautuu vuoroasumisessa tasaisesti kun ajatellaan ruuan, virikkeiden, vaatteiden ja

levon tarjoamista sekä sairaanhoitoa. Toisaalta haastatteluista tulee ilmi eroja huoltajan tehtävissä. Äidit huolehtivat useammin puhtaudesta, äidit ovat usein innokkaampia vaatteiden hankkijoita ja myös virikkeiden tarjoamisessa on eroja äitien ja isien välillä. Yksi haastateltava mainitsee, että äidille on helpompi kiukutella (tunteiden hyväksyjä).

*Lapset kiukuttelee siis mulle enemmän mitä... Et ei uskalla
iskän tykön niin paljo et äiti on se turvallisempi kuitenkin.
(H2)*

Haastateltu äiti kokee olevansa lapsilleen kaikesta huolimatta se turvallisin aikuinen, vaikka lapset viettävätkin ajastaan yhtä paljon isän kanssa. Tämä on tietenkin vain äidin näkemys tilanteesta.

4.8 SANOMISTA RAHASTA JA UUSIA KUMPPANEITA

Kaksi vuoroasumiseen liittyvää tekijää nousi esiin useissa haastatteluissa, vaikka en kysynyt niistä haastateltavilta erikseen, enkä ollut etukäteen ajatellut käsitellä niitä tutkimuksessani. Ensimmäinen aihe oli raha. Lapsella on oikeus riittävään elatukseen. Se käsittää lapsen kehitystason mukaisten aineellisten ja henkisten tarpeiden tyydyttämisen, lapsen tarvitseman hoidon ja koulutuksen sekä tästä aiheutuvat kustannukset. Vanhemmat vastaavat lapsen elatuksesta kykynsä mukaan. Vanhempien elatuskykyä arvioitaessa otetaan huomioon heidän ikänsä, työkykynsä ja mahdollisuutensa osallistua ansiotyöhön, käytettävissä olevien varojen määrä sekä heidän lakiin perustuva muu elatusvastuunsa. (Laki lapsen elatuksesta 5.9.1975/701, 1-2§). Vuoroasumisessa elatusmaksua ei usein määritellä, koska ajatellaan vanhempien vastaavan lastensa elatuksesta luontevasti puoliksi. Elatusmaksu on kuitenkin sinänsä asumisesta riippumaton tekijä ja elatusmaksu voi hyvin tulla kyseeseen vuoroasumistilanteessakin erityisesti jos vanhempien tulotasot ovat hyvin erilaiset. Vuoroasumisessa olisi joka tapauksessa tärkeää sopia lasten hankinnoista ja kustannuksista yhdessä.

Kaikissa aineistoni perheissä lapsilisät lapsista maksettiin äidille, eikä elatusmaksuja oltu sovittu. Haastateltavistani kolme kertoi suhteellisen vuolaasti raha-asioista ja siitä miten lasten kustannukset jaetaan vanhempien kesken. Näistä yhdessä elatusmaksujen välttäminen mainittiin jo yhtenä tärkeänä syynä vuoroasumiseen päätymiselle. Kahdessa haastattelussa raha-asiaa sivuttiin ja yksi haastateltava ei maininnut rahaa. Kaksi kolmesta haastateltavasta, jotka toivat rahan runsaasti esille haastattelussa kertoi, että lasten hankinnat ja niiden rahoitus sujuivat sopuisasti, yhdessä tapauksessa raha oli se, mistä tuli vanhempien välille sanomista.

Me ostetaan niinku kaikki isommat ostokset yhdessä ku ei oo elatusmaksui ni. Ja lapsilisät ku se tulee mulle ni mä maksan sit hänelle se puolet siitä et meil menee kaikki niinku puoliks. Ja sit just ettei tarvi mieltii semmosii et ostaa mun luon toppatakin et se ei saa mennä isän tykö tai.... Ja maksetaan harrastuksetki puoliks.(H2)

Vaik siit sovittiin sillain et puoliks menee ja. Hän tienaa tuplasti sen mitä mää. Se on se raha niinku se mist meillä yleensä tulee sanomista. Mä joudun tilittämään kaikki lapsilisät et mihin ne menee. (H5)

Yksi perhe oli päätynyt jakamaan ihan kaikki menot puoliksi ja raha-asia tuli esille haastattelussa monessa vaiheessa. Elatusmaksujen välttäminen oli vanhemmille yksi syy vuoroasumisjärjestelyyn päätymisessä ja lasten kustannusten jakaminen tuli esille puhuttaessa niin tavaroista kuin harrastuksistakin. Toisessa perheessä lapsilisän maksamisen perusteella äiti maksoi kaikki lasten menot vaatteista ja kaverisynttäreiden järjestämisestä isompiin menoeriin ja raha oli myös se asia, mistä vanhemmat useimmiten riitelivät.

Toinen haastatteluissa esiin tullut asia, joka saattaa olla merkittäväkin vuoroviikkoasumisen kannalta oli uuden kumppanin löytäminen. Uuden puolison on myös sopeuduttava lasten vuoroviikkoasumiseen ja lasten

arkeen ainakin siinä vaiheessa kun asutaan saman katon alla. Tämä saattaa myös joskus olla sellainen käännekohta, jossa vuoroasumisesta jopa luovutaan. Yhtä haastateltavaa lukuun ottamatta muut ottivat jossain yhteydessä esille uuden kumppanin. Kaksi haastateltavaa puhui omasta uudesta suhteestaan ja kolme haastateltavaa mainitsi ex-puolison uuden kumppanin. Oma uutta ihmissuhdetta pohtiessaan molemmat haastateltavat miettivät entisen puolison tai lasten suhtautumista asiaan. Toisessa tapauksessa suhtautuminen oli ollut positiivista, toisessa negatiivista.

Kolme haastateltavaa puhui haastattelussa ex-puolisonsa uudesta kumppanista. Kaksi mainitsi uuden kumppanin positiivisessa sävyssä, yksi negatiivisessa. Kaiken kaikkiaan, huomioiden suhteellisen lyhyt aika, joka haastateltavien eroista oli kulunut, huomattavan suuri osa oli jo uudessa parisuhteessa. Kontula (2013) tuokin esille perhebarometrissä, että 30-40 -vuotiaat eronneet aloittavat uusien suhteiden muodostamisen melko pian avioliiton purkautumisen jälkeen. Haastatteluissani suhtautuminen ex-puolison uuteen kumppaniin oli pääsääntöisesti positiivista ja uuden kumppanin osallistuminen omien lasten arkeen nähtiin myös useimmissa vastauksissa luontevana ja myönteisenä asiana.

4.9 ONNISTUMISEN AVAIN

Haastattelun päätteeksi pyysin haastateltavia arvioimaan mikä oli heidän mielestään se seikka/ne tekijät, jotka olivat vuoroasumisen onnistumisen tai epäonnistumisen taustalla. Haastateltavat löysivät nopeasti yksi tai kaksi omasta mielestään keskeistä tekijää, jotka olivat vaikuttamassa vuoroasumisen onnistumiseen. Eniten korostettiin vanhempien välistä vuorovaikutusta, jonka puolet haastateltavista nosti esille. Vuorovaikutus nousi esiin erityisesti niiden keskuudessa, joilla siinä oli ollut hankaluuksia. Vanhempien yhteistyö ja vuorovaikutus on aikaisemmissa tutkimuksissa nähty avaimena onnistuneeseen vuoroasumiseen (esim. Kauppinen 2015; Linnavuori 2007 ja Öberg 2002).

Kyl se varmaan toi on just toi vuorovaikutus isän kans niinku, lähinnä se. Et vetää yht köyt jossain määrin edes. Tai aikalailla sitä tarttis. Et pyrkis mahdollisimman paljon. (H5)

No mä oon sitä itekki miettiny miks se noin hyvin toiminu. En mä tiä oikeen, Kyl mar siin ko perusasiat kunnos ni. Sit kuitenkin ku pojat on molemmille tärkeitä ni sit haluu niinku niille sitä hyvää. Ja se et mun mielest seki on tärkeitä et ollaan niinku äidin kans hyvis väleis. Se on iso plussa tietenki. (H4)

Vuorovaikutuksen lisäksi haastateltavat toivat esille lapsiin ja vanhempien persooniin liittyviä tekijöitä sekä eroon ja vuoroasumispäätökseen liittyviä asioita. Kun ero ja vuoroasuminen oli yhteisesti päätettyjä asioita, sujuivat ne hyvin.

Ehkä me kummatki päätettiin vaan et tota. Ku me ei erottu niinku tai siis meil ei ollu niinku riidoissa... Ettei kummankaan tarttenu niinku olla vihanen toiselle mistään eikä kantaa kaunaa eikä mitään ni... Niinku tää ei tullu kummallekaan et niinku toinen ois halunnu sitä vaan se oli semmotti et kummaltaki ni ehkä sen takii just. (H3)

Onnistumisen avaimia pohtiessaan haastattelemani vanhemmat toivat esille aikaisemmassakin tutkimuksessa esille tulleita perusasioita vanhempien välisestä toimivassa vuorovaikutuksesta. Vanhemmat kokivat tärkeäksi myös sen, että vuoroasuminen oli yhteinen päätös. Sopuisan eron jälkeen yhteinen sävel löytyi nopeammin ja toisaalta osoittautui merkitykselliseksi, että vanhemmat olivat tehneet tietoisin päätöksen toimimisesta yhteisymmärryksessä lastensa asioissa. (vrt. Kauppinen 2015.)

5. JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Vuoroasuminen on erittäin mielenkiintoinen ja ajankohtainen tapa jakaa vanhemmuutta eron jälkeen. Sen suosio tulee varmasti lisääntymään koko ajan asenteiden ja vanhempien roolien muuttuessa. Kiinnostuin vuoroasumisesta ilmiönä osaksi oman työni kautta. Lastenvalvojalta odotetaan kannanottoja erilaisia asumisratkaisuja kohtaan ja koin, että tarvitsin lisää tietoa vuoroasumisesta. Tutkimukseni tavoitteena oli selvittää lastensa vuoroasumisesta sopineiden vanhempien kokemuksia. Tutkimus antaa tietoa vuoroasumisen edellytyksistä, eduista ja haasteista vanhempien näkökulmasta. Keskeisinä käsitteinä ovat lapsen etu ja vanhemmuus. Tutkimukseni kiinnittyy laadulliseen tutkimusperinteeseen. Aineisto on kerätty teemahaastattelemalla vanhempia, jotka ovat sopineet lastensa vuoroasumisesta ja analyysimenetelmänä käytetään teemoittelua.

Tutkimuksen keskeisimpinä tuloksina esitetään, että vuoroasumiseen on päädytty useimmiten kompromissina. Vanhempien kokemana vuoroasumisen etuna korostui tutkimuksessa erityisesti joustavuus ja ajankäytön mahdollisuudet. Vuoroasuminen on hyvin sovitettavissa epäsäännöllisiin tai muuten haastaviin työaikoihin. Vuoroasumisen haasteet voidaan jakaa 1) lasten kokemuksiin, 2) käytännön haasteisiin, 3) vuorovaikutuksen ongelmiin ja 4) muihin seikkoihin. Vanhempien välinen toimiva vuorovaikutus, joustavuus ja yhteistyökyky näyttäytyivät tärkeimpinä edellytyksinä toimivalle vuoroasumiselle. Vanhemmat perustelivat ratkaisua omista lähtökohdistaan käsin ja lapsen etu jäi haastatteluissa vähemmälle huomiolle. Vanhemmuuden roolit jakautuvat vuoroasumisessakin osin epätasaisesti vanhempien välillä. Tutkimus piirtää kuvan kohtuullisen perinteisestä työnjaosta vanhempien kesken.

Aikaisempi tutkimus on osoittanut monia yleisiä haasteita, etuja ja edellytyksiä vuoroasumisessa. Vuorovaikutuksen edellytyksinä voidaan pitää lapsen halukkuutta ja kiintymystä molempiin vanhempiin, vanhempien joustavuutta ja toimivaa yhteistyötä sekä kommunikaatiota, taloudellisia edellytyksiä sekä etäisyyttä. Vuoroasumisen etuina nähdään lapsen läheinen

suhde molempiin vanhempiin ja kasvatus- ja elatusvastuun jakaminen. (esim. Bergström 2013; Linnavuori 2007; Panttila 2005; Sosiaalhallitus 2001; Öberg 2002.) Kaikki nämä tekijät tulivat jossain määrin esille tutkimuksessani. Erityisesti korostui positiivisena asiana vanhempien kokemus vuoroasumisen ja ajankäytön toimivuuden ja joustavuuden yhteydestä. Vuoroasumisen nähtiin sopivan sujuvasti yhteen vaihtelevien ja epätyypillisten työaikojen kanssa. Monet perheet olivat valinneet vuoroasumisen sen mukanaan tuoman jouston ja oman ajan vuoksi. Vuoroasuminen nähtiin ratkaisuna työelämän ja lastenhoidon sujuvaan yhdistämiseen. Erityisesti äidit kertoivat, että heillä on mahdollisuus vaikuttaa työaikoihinsa niin, että he työskentelevät enemmän ja hankalampina ajankohtina niinä viikkoina kun lapset eivät ole heillä. Myös oman vapaa-ajan lisääntyminen nähtiin myönteisenä asiana, vaikka siitä tunnettiin alkuun vähän huonoa omaatuntoa ja toki lapsia ikävöitiin heidän poissa ollessaan.

Yleisiä vuoroasumisen haittoja aikaisemman tutkimuksen mukaan ovat juurettomuuden tuntu, tavaroiden oleminen väärissä paikoissa ja kodin vaihtamisen raskaus. Lapsen sopeutumattomuus, pitkät etäisyydet tai vanhempien riitaisuus saattavat olla esteitä vuoroasumiselle. (esim. Linnavuori 2007; Sosiaalhallitus 2001; Öberg 2002.) Omissa haastatteluissani esiin tulleet vuoroasumisen haittapuolet on jaoteltu 1) Lasten kokemuksiin, 2) Käytännön haasteisiin, 3) Vuorovaikutuksen ongelmiin ja 4) Muihin seikkoihin. Lapset olivat kaiken kaikkiaan vanhempien mielestä sopeutuneet hyvin asumisjärjestelyyn, vaikka vuoroasumista oli toteutettu perheissä varsin lyhyen aikaa. Lasten ikävä toista vanhempaa kohtaan sekä arjen raskaus tulivat kuitenkin esille vanhempien puheissa. Käytännön haasteista tavaroiden kuljettaminen ja yhteiset säännöt nähtiin haasteina. Molemmat asiat olivat vaatineet lähes kaikissa perheissä keskustelua ja yhteisten toimintatapojen pohtimista. Useimmissa perheissä yhteisistä säännöistä oli päästy sopuun keskustellen ja se oli vaatinut ainakin toiselta vanhemmalta muutosta aikaisempaan toimintatapaan. Kaikissa tapauksissa yhteisistä säännöistä ei oltu päästy yhteisymmärrykseen ja vanhempien välillä oli eroja lapsen kohdistuvissa

vaatimuksissa ja rangaistuksissa. Pelaamista koskevien sääntöjen korostuminen yllätti. Haasteet vuorovaikutuksessa oli yksi haastatteluissa usein esille tullut asia. Vanhempien sujuva vuorovaikutus ja yhteistyön toimivuus onkin varmasti vuoroasumisen edellytys, joka tulee lähes aina esiin vuoroasumista koskevissa tutkimuksissa ja selvityksissä - ja yleisemminkin erovanhemmuutta pohdittaessa. Vuoroasumisen haittapuolia tarkastellessa voidaan ongelmia tarkastella myös niiden vakavuuden mukaan. Sinänsä harmillinen tavaroiden kuljettaminen paikasta toiseen on erittäin yleinen ongelma, joka koskettanee jossain määrin jokaista eroperhettä, jossa aikaa vietetään molempien vanhempien luona. Se ei kuitenkaan ole vakava tekijä siinä mielessä, että vanhemmat useinkaan pohtisivat asumisjärjestelyn uudelleen arviointia sen perusteella. Sen sijaan esimerkiksi suuret haasteet vanhempien välisessä yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa saattavat nopeastikin osoittautua vuoroasumisen kohtaloksi. Omassa tutkimuksessani yksi perhe, jossa vanhempien välinen vuorovaikutus oli erittäin riitaisaa ja hankalaa vaihtoi jo pian haastattelun jälkeen erityyppiseen asumisratkaisuun.

Vanhempien välinen yhteistyö ja vuorovaikutuksen sujuvuus voidaan nähdä avaimena erovanhemmuuden sujuvuuteen. Yhteistyövanhemmuutta korostetaan aikaisemmissa vuoroasumista ja erovanhemmuutta käsittelevissä tutkimuksissa (esim. Dowling & Barnes 2000; Kauppinen 2015; Ruotsin sosiaalhallitus 2001 ja Öberg & Öberg 2002). Myös omassa tutkimuksessani vuorovaikutus nousi esiin merkittävimpänä tekijänä sujuvassa vuoroasumisessa. Kauppinen (2015) tarkasteli väitöskirjatutkimuksessaan erityisesti onnistunutta erovanhemmuutta ja löysi kolme tekijää, jotka mahdollistivat onnistuneen yhteistyön. Ensinnäkin vanhemmat olivat yhdessä päättäneet toimia yhteistyössä ja lasten parhaaksi. Toiseksi parisuhteeseen liittyneet tunteet kyettiin erottamaan vanhemmuudesta ja viimeisenä vanhemmat toimivat joustavasti lapsia koskevissa asioissa.

Omasta aineistostani voi pelkistäen erottaa kaksi erilaista vanhemmuuden tai vuorovaikutuksen kehityskulkua, jotka vaikuttavat tilanteeseen perheissä

haastatteluhetkellä. Toisaalta on perheet, joissa ero on ollut helppo, päätös vuoroasumisesta on ollut yksimielinen, vuorovaikutus on alkanut heti sujumaan hyvin, vanhemmat ovat joustaneet lasten asioissa ja ovat erittäin tyytyväisiä kokonaistilanteeseen. Perheissä on nopeasti päästy tiiviin tai saumattoman yhteistyön malliin (Kauppinen 2015) tai Maccobyn (1993) luonnehtimaan sopuisaan neuvonpitoon. Kauppisen onnistuneen erovanhemmuuden tekijät ovat alusta asti toimineet. Toisena vaihtoehtona ovat tilanteet, joissa ero on ollut riitaisa ja vuoroasumispäätökseen on tultu kompromissina tai kun muusta ratkaisusta ei ole päästy sopuun. Vuorovaikutus on ollut alusta asti hankalaa, vanhemmat eivät jouta ja kumpikin on tyytymätön tilanteeseen. Neuvonpito on eripuraista tai vähäistä (vrt. Maccoby 2015). Kauppisen (2015) määritelmän mukaan näissä perheissä ei voida puhua onnistuneesta erovanhemmuudesta, koska kaikki edellytykset puuttuvat: Vanhemmat eivät ole tehneet yhteistä päätöstä hyvästä yhteistyöstä, parisuhteeseen liittyneet tunteet sekoittuvat vielä vanhemmuuteen ja vanhemmat eivät toimi joustavasti. Kauppisen mukaan hyvään erovanhemmuuteen voidaan kuitenkin kasvaa vähitellen, joten asiallisen yhteistyön malli voi hyvinkin tulla kyseeseen kunhan erosta kuluu aikaa ja vanhemmat harjoittelevat yhteistä eron jälkeistä vanhemmuutta. Tässä kohtaa pitää muistaa, että tutkimukseni vanhempien eroista ja vuoroasumisen aloittamisesta on kulunut suhteellisen lyhyen aikaa.

Vanhemmuus koostuu monista osa-alueista, joita on jaoteltu eri tavoin (esim. Palkovitz 1997 ja Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymä, 1999). Vanhemmuuden ja roolien jakautuminen vanhempien välillä on kiinnostava kysymys erityisesti vuoroasumisessa, jossa lapset viettävät lähes yhtä paljon aika molempien vanhempien luona. Omassa tutkimuksessani äitien ja isien roolit poikkesivat pääpiirteissään hieman toisistaan. Parisuhteen aikaiset roolit olivat osittain jatkuneet perheissä ero jälkeekin. Äidit kertoivat haastatteluissa useimmiten kantavansa päävastuun lasten perussiisteydestä, kuten hiusten ja kynsien leikkaamisista. Myös vaatehankinnat olivat useammin äitien tehtäviä, samoin neuvolan varaamiset, kaverisynttärit ja muut muistamista vaativat tehtävät. Toisaalta yhteydenpito kouluun ja muihin yhteistyötahoihin jakautui haastattelujen

perusteella perheissä suhteellisen tasaisesti. Samoin lasten kuljettaminen lääkäriin tai neuvolaan.

Mielenkiintoista oli myös se miten vanhemmat puhuivat rooleistaan. Tässä taustalla näkyi selkeästi vanhempien keskinäiset välit ja tyytyväisyys tai tyytymättömyys tilanteeseen kokonaisuutena. Ne äidit, jotka olivat tyytyväisiä vuoroasumiseen ja yhteistyöhön vanhempina puhuivat esimerkiksi lasten "huoltotehtävien" kasautumisesta heille itsestään selvinä totuuksina, joita ei kyseenalaistettu. Sävy oli neutraali, ylpeä tai huvittunut. Huvittuneesti saatettiin puhua esimerkiksi ex-miehen vaatehankintojen epäonnistumisesta. Sen sijaan äidit, jotka olivat kokonaisuutena tyytymättömiä tilanteeseen ja ex-puolisooinsa kokivat samat huoltotehtävät erittäin rasittavina ja epäoikeudenmukaisina. Sävy puhuttaessa vanhempien rooleista oli katkera ja ex-puolisoa vähättelevä. Sävyero näkyi myös kysyttäessä haastateltavilta oman vanhemmuuden ja omien tehtävien lisäksi ex-puolison roolista vanhemmuudessa. Vuoroasumiseen tyytyväiset haastateltavat (äidit ja isät) osasivat paremmin nimetä ex-puolison vastuualueita ja puhuivat arvostavasti ex-puolisosta. Kokonaistilanteeseen tyytymättömämmät haastateltavat eivät useinkaan keksineet mitään ainakaan myönteistä sanottavaa ex-puolison tehtävistä tai hallitsemista asioista.

Oma tutkimukseni antoi itselleni huomattavasti uutta tietoa vuoroasumisesta sekä vahvisti tai toisaalta kumosi joitakin aikaisempia käsityksiäni. Koen, että pystyn paremmin neuvomaan vanhempia, jotka miettivät vuoroasumiseen siirtymistä. Tutkimukseni toi esille monia vuoroasumiseen liittyviä mielenkiintoisia tekijöitä ja uusiakin painotuksia ja tutkimuksellani voisi olla myös yleisesti annettavaa vuoroasumista käsittelevään tutkimukseen. Vuoroasuminen on osin kiistelty asia. Toisaalta monet järjestöt puolustavat kiivaasti ja kyseenalaistamattakin erilaisia vanhemmuuden tasaisemman jakamisen muotoja, kuten vuoroasumista. Toisaalta sosiaalitoimissa käytettävät oppaat tai hiljainen tieto saattaa olla jäänyt kauas nykytutkimuksesta ja kokemuksista. Mielestäni tarvitaan lisää tutkimukseen ja vanhempien kokemuksiin pohjautuvaa tietoa ja tämä tieto

tulisi aktiivisesti saattaa vuoroasumista harkitsevien vanhempien sekä vanhempia neuvovien ja ohjaavien tahojen kuten perheneuvoloiden, lastenvalvojen ja perheterapeuttien tietoon. Vuoroasumisen edellytykset, edut ja haitat tulisi olla vanhempien tiedossa paremmin jo kun he punnitsevat eri asumisratkaisujen välillä ja vanhempien tulisi saada tukea ja opastusta pullonkauloja välttääkseen. Olisi hyvä pohtia myös vuoroasumisen edellytyksiä erilaisten tilastointi- ja tukiasioiden kannalta. Olisiko mahdollista, että lapsi voisi olla kirjoilla kahdessa paikassa yhtä aikaa, jolloin lapsen rahalliset tuet ja muut palvelut voitaisiin jakaa vanhempien kesken?

Itse kiinnostuin tutkimusta tehdessäni erityisesti erovanhemmuudesta. Olisi kiinnostavaa selvittää tarkemmin vanhempien rooleja ja tehtäviä parisuhteen aikana sekä niiden muovautumista erossa ja eron jälkeen. Kiintoisaa olisi paitsi roolien jakautuminen, erityisesti niiden muuttuminen ajassa esimerkiksi heti eron jälkeen ja pidemmällä aikajänteellä. Kiinnostavaa olisi myös verrata erilaisten asumisratkaisujen ja vanhemmuuden roolien yhteyksiä. Jos lähtisin nyt tekemään gradua vuoroasumisesta, ottaisin tämän teeman keskeiseksi. Tutkimusmenetelmänä aihetta voisi lähestyä laajemman kyselytutkimuksen keinoin ja vastauksiin voisi hakea lisäsyvyyttä haastattelemassa erilaisia vanhemmuuden tyyppejä.

Laadullisen tutkimuksen rakentuminen "vetoketjuperiaatteen" mukaisesti on haastavaa. Prosessikirjoittaminen oli itselleni haasteellista, koska haluaisin aina kirjoittaa "valmista" tekstiä heti. Kuitenkin tutkimuksen muotoutuminen ja konstruoiminen oli näin myös antoisaa ja johti varmasti kovin erilaiseen lopputulokseen kuin joku toinen lähestymistapa. Jälkikäteen ajatellen olisi pitänyt perehtyä teoriaan vielä kattavammin ennen haastatteluteemojen ja kysymysten laatimista ja toteuttamista. Toisaalta olen myös pitkälti tyytyväinen juuri haastattelujen sujumiseen, koska se oli itselleni entuudestaan suhteellisen vieras ja jännittävä tutkimusmenetelmä. Määrällisesti haastatteluja oli niukasti, mutta sisällöltään haastattelut sen sijaan olivat monipuolisia ja antoivat paljon materiaalia analyysiin ja erilaisiin lähestymistapoihin.

LÄHDELUETTELO

Aalto, Ilana (2012) Isyyden aika. Historia, sukupuoli ja valta 1990-luvun isyyskeskustelussa. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja 112, Jyväskylän yliopisto.

Aer, Janne (2012) Lastensuojeluoikeus. SanomaPro Oy, Helsinki.

Alasuutari, Pertti (2011) Laadullinen tutkimus 2.0. Vastapaino, Tampere.

Bergström, Malin ym. (2013) Living in two homes - a Swedish national survey of wellbeing in 12 and 15 year olds with joint physical custody. BMC Public Health. <http://www.biomedcentral.com/1471-2458/13/868>. Viitattu 18.9.2015.

Brooks, J. B (1987) The process of parenting. 2. painos. Mountain View: Mayfield Publishing Company.

Coltrane, S (1996) Family man. Fatherhood, housework and gender equity. New York: Oxford University Press.

Dowling, Emilia ja Barnes, Gill (2000) Working with children and parentsthrough separation and divorce: the changing lives of children. Hounsmills: Macmillan.

Eerola, Petteri (2015) Hoivaisuus kulttuurisena valtavirtana. Katsaus suomalaisten miesten isyyskertomuksiin. Yhteiskuntapolitiikka 80, 2015:4, 414–419.

Eskola, Jari (2007) 6-8? (Teema)haastattelun toteuttamisesta. Teoksessa Viinamäki, Leena & Saari, Erkki (toim.) Polkuja soveltavaan yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen. Tammi, Helsinki, 32–46.

Eskola, Jari & Vastamäki, Jaana (2010) Teemahaastattelu: Opit ja opetukset. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. PS-kustannus, Jyväskylä, 26–44.

Forsberg, Hannele, Ritala-Koskinen, Aino, Autonen-Vaaraniemi, Leena & Kauko, Outi (2014) Lasten monipaikkainen asuminen sosiaalisena ilmiönä ja hyvinvoinnin kysymyksenä. Hyvinvointikatsaus 1/2014, Tilastokeskus, Helsinki, 29–35.

Gottberg, Eva (1997) Perhesuhteet ja lainsäädäntö. Turun yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan julkaisuja. Yksityisoikeuden sarja A:91, Turku.

Hautamäki, Airi (2011) Lapsen kiintymyssuhteet ja niiden vaarantuminen. Teoksessa Sinkkonen, Jari & Kalland, Mirjam (toim.) Varhaislapsuuden tunnesiteet ja niiden suojeleminen. WSOYpro, Helsinki.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena (2000) Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsingin yliopisto, Helsinki.

Hokkanen, Tiina (2005) Äitinä ja isänä eron jälkeen. Yhteishuoltajavanhemmuus arjen kokemuksena. Jyväskylä studies in education, psychology and social research 267, Jyväskylän yliopisto.

Huttunen, Jouko (2001) Isänä olemisen uudet suunnat. PS-kustannus, Jyväskylä.

Hyvä erovanhemmuus ry (2015) <http://www.hyvaerovanhemmuus.fi/>
Hyvä erovanhemmuus; Selvitys vuoroasumisesta
<http://www.hyvaerovanhemmuus.fi/vuor.html> Viitattu 6.4.15.

Kauppinen, Nina (2015) Kuinka onnistua erovanhemmuudessa? Perheterapia 2/2015, 6–21.

Keskinen, Vesa & Högnabba, Stina (2014) Kahden kodin lapset - "kummankin kaa". Työpapereita 2014:4. Helsingin kaupungin tilastokeskus. Pdf-julkaisu.

http://www.hel.fi/hel2/Tietokeskus/julkaisut/pdf/14_12_17_Ty%C3%B6papereita_4_Keskinen_H%C3%B6gnabba.pdf Viitattu 21.3.15

Kiianmaa, Kari (2011) eroklinikka. <http://www.kiianmaa.com/artikkelit/tapaamismallit>. Viitattu 24.10.15

Kiviniemi, Kari (2015) Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa Valli, Raine & Aaltola, Juhani (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. PS-kustannus, Jyväskylä, 74–88.

Kontula, Osmo (2013) Yhdessä vai erikseen? Tutkimus suomalaisten parisuhteiden vahvuuksista, ristiriidoista ja erojen syistä. Väestöntutkimuslaitoksen Katsauksia E47/2013, Helsinki.

Koulu, Sanna (2014) Lapsen huolto- ja tapaamissopimukset. Oikeuden rakenteet ja sopivat perheet. Lakimiesliiton kustannus, Helsinki.

Kuronen, Marjo (2003) Eronnut perhe? Teoksessa Forsberg, Hannele & Nätkin, Ritva (toim.) Perhe murroksessa. Kriittisen perhetutkimuksen jäljillä. Gaudeamus, Helsinki, 103–120.

Kuronen, Marjo & Hokkanen, Tiina (2008) Vanhemmuuspuhe ja sukupuolen tutkimisen vaikeus. Teoksessa Sevón, Eija & Notko, Marianne (toim.) Perhesuhteet puntarissa. Oy yliopistokustannus, Helsinki, 27–42.

Kuula, Arja (2006) Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Vastapaino, Tampere.

Kuusisto, Veera ja Niemelä, Tanja (2005) Isän ja lapsen yhteinen arki - Yhdessäoloa, osallistumista ja jakamista. Kasvatustieteen pro gradu - tutkielma. Jyväskylän yliopisto.

Kääriäinen, Aino (2008) Ero haastaa vanhemmuuden. Lastensuojelun keskusliitto/Neuvo-projekti, Helsinki.

Laine, Timo (2015) Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa Valli, Raine & Aaltola, Juhani (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. PS-kustannus, Jyväskylä, 29–51.

Laki lapsen elatuksesta 5.9.1975/704.
[https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1975/19750704?search\[type\]=pika&search\[pika\]=laki%20lapsen%20elatuksesta](https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1975/19750704?search[type]=pika&search[pika]=laki%20lapsen%20elatuksesta). Viitattu 13.8.2015.

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 8.4.1983/361.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1983/19830361>. Viitattu 21.3.15.

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417.
[https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417?search\[type\]=pika&search\[pika\]=lastensuojelulaki](https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417?search[type]=pika&search[pika]=lastensuojelulaki). Viitattu 15.8.2015.

Linnavuori, Hannariikka (2007) Lasten kokemuksia vuoroasumisesta. Jyväskylän yliopisto.

Litmala, Marjukka (toim.) (2002) Lapsen asema erossa. Juva, Helsinki.

Maccoby: Postdivorce roles of mothers and fathers in the lives of their children. *Journal of family Psychology*, 7, 24–38.

Metsämuuronen, Jari (2008) Laadullisen tutkimuksen perusteet. Metodologia-sarja 4. International Methelp KY, Jyväskylä.

Miettinen, Anneli ja Rotkirch, Anna (2012) Yhteistä aikaa etsimässä. Lapsiperheiden ajankäyttö 2000-luvulla. Helsinki: Väestöliitto, Väestötutkimuslaitos katsauksia E42/2012.

Mäkinen, Olli (2006) Tutkimuseetiikan abc. Tammi, Helsinki.

Panttila, Raija (2005) Kahden kodin lapsuus. Katsaus vuorottelevan asumisen kirjallisuuteen ja käytännön toteutukseen. SOCCAn ja Heikki Waris-instituutin julkaisusarja 1/2005. Helsingin kaupunki, Helsinki.

Pajulammi, Henna (2014) Lapsi, oikeus ja osallisuus. Talentum, Helsinki.

Perttula, Juha (2008) Kokemus ja kokemuksen tutkimus: Fenomenologisen erityistieteen tieteenteoria. Teoksessa Kokemuksen tutkimus. Merkitystulkinta-ymmärtäminen. Lapin yliopistokustannus, Rovaniemi, 115–162.

Pohjola, Anneli (2007) Eettisyyden haaste tutkimuksessa. Teoksessa Viinamäki, Leena & Saari, Erkki (toim.) Polkuja soveltavaan yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen. Tammi, Helsinki, 11–31.

Silvén, Maarit (2005) Jaettu vanhemmuus - lapsen etu eronkin jälkeen. *Psykologia* 4/2005, 423–426.

Sinkkonen, Jari (2011) Kiintymyssuhdenäkökulma vanhempien avo- tai avioeroon. Teoksessa Sinkkonen, Jari & Kalland, Mirjam (toim.) Varhaislapsuuden tunnesiteet ja niiden suojeleminen. WSOY, Helsinki, 173–182.

Sinkkonen, Jari (2011): Lapsen ja isän varhainen suhde. Teoksessa Sinkkonen, Jari & Kalland, Mirjam (toim.) Varhaislapsuuden tunnesiteet ja niiden suojeleminen. WSOY, Helsinki, 115–124.

Socialstyrelsen (2001): Växelvis boende - Att bo hos pappa och mamma fast de inte bo tillsammans. <http://docplayer.se/1302843-Vaxelvis-boende-att-bo-hos-bade-pappa-och-mamma-fast-de-inte-bor-tillsammans.html>. Viitattu 18.9.2015.

Taskinen, Sirpa (2001): Lapsen etu erotilanteissa. Opas sosiaalitoimelle. Stakes, Oppaita 46, Helsinki.

Taskinen, Sirpa (2006): Lapsiin kohdistuvien vaikutusten arvioiminen. Stakes, Helsinki.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2009.
<http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/eettisetperiaatteet.pdf>. Viitattu 3.11.15.

Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymä. Vanhemmuuden roolikartta.
<http://www.vslk.fi/index.php?id=19>. Viitattu 7.10.15.

YK:n lapsen oikeuksien sopimus. Viitattu 10.4.15.
<https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet/sopimus-kokonaisuudessaan/>

Öberg, Gunnar och Bente: Vuxna skilsmässobarn berättar. Prisma, Tukholma.

LIITE 1 Teemarunko

Taustatiedot

- Lapsen ikä/lasten iät
- Eron ajankohta ja syyt, eron luonnehdinta

Vuoroasumisen taustaa

- Miten vuoroasuminen toteutuu (vko/vko tms), onko siinä ollut muutoksia
- Miten vuoroasumISRatkaisuun päädyttiin > oliko yhteinen päätös/kuultiinko lapsia
- Syyt vuoroasumiseen

Kokemukset vuoroasumisesta

- Mitä hyviä ja huonoja puolia näet vuoroasumisessa
- Haasteet ja edellytykset

Vanhempien välit

- Miten vanhempien välinen vuorovaikutus toimii (hyvin/huonosti, millä keinoin)
- Onko yhteydenpitoa paljon, onko kommunikoinnissa haasteita?

Vanhemmuus

- Arki lapsen/lasten kanssa
- Vanhempien työnjako lasten asioissa (nyt/parisuhteen aikana)

LIITE 2. Tutkimuslupahakemus

xxxxxxxxxxxx kaupunki
Sosiaali- ja terveystieteiden keskus
Sosiaali- ja terveystieteiden johtaja xxxxxxxxxxxxxxx

Tutkimuslupa-anomus

Opiskelen Tampereen yliopiston Porin yksikössä pääaineenani sosiaalityö. Aion pro gradu -tutkielmassani kartoittaa lastensa vuoroviikkoasumiseen päätyneiden vanhempien ajatuksia ja kokemuksia vuorottelevasta asumisesta. Pyrin tutkimuksessa kartoittamaan millainen tilanne vanhempien kesken on ollut eron jälkeen ja miten vuoroasumisratkaisuun on päädytty ja miten sitä perustellaan. Minua kiinnostaa erilaisten taustatekijöiden vaikutus vuoroasumisesta saatuihin kokemuksiin. Oletuksenani on, että eron syyt ja toisaalta syyt, jotka vaikuttavat vuoroasumiseen päättämiseen saattavat vaikuttaa kokemukseen vuoroasumisen onnistumisesta, haasteista ja hyvistä puolista. Erityisesti minua kiinnostaa lapsen etu. Onko lapsen etu ollut syy, jonka vuoksi vuoroasumiseen on päädytty vai onko taustalla pikemminkin "pannaan lapsi puoliksi" -ajattelu. Kiinnostavaa on myös onko lasta kuultu siinä vaiheessa kun vuoroasumiseen on päädytty (isompien lasten kohdalla) ja miten vanhemmat tuottavat lapsen etuun tai toisaalta vanhempien jaettuun vanhemmuuteen yhdistyviä asioita ja merkityksiä. Miten vanhemmuus on muuttunut erossa ja miten vanhempien välinen yhteistyö toimii.

Tutkimuskysymykset

- * tilanne ja syyt miksi vuoroasumiseen päädytään, taustatekijät
- * kokemukset vuoroasumisesta
- * vanhemmuuden muutokset
- * lapsen etu ja lapsen kuuleminen
- * vanhempien välinen yhteistyö

Tutkimuksessani keskeisinä käsitteinä ovat *lapsen etu* ja *jaettu vanhemmuus*. Lapsen edun pitäisi olla läsnä ja pääroolissa kaikessa lasta koskevassa päätöksenteossa ja lapsen mielipide tulisi myös ottaa huomioon mietittäessä ratkaisuja, jotka vaikuttavat lapseen. Lapsen asumista koskevat ratkaisut vaikuttavat hyvin suoraviivaisesti lapsen elämään ja hyvinvointiin. Vanhemmuus on kokenut viime vuosikymmeninä muutosta erityisesti niin, että isyys on muuttunut ja vahvistunut ja vanhemmuuteen liittyviä vastuita on alettu jakamaan perheissä tasaisemmin. Isät osallistuvat enemmän lasten elämään ja hoivaan, eivätkä ole enää useinkaan etäisempiä perheen elättäjiä äidin huolehtiessa pääasiassa perheen arjesta, lapsista ja kodista. Jaetun vanhemmuuden käsitteellä viitataan tähän kehityskulkuun.

Tutkimus on tarkoitus toteuttaa pääasiassa teemahaastatteluin. Haastattelun alussa kartoitan haastateltavan taustatilannetta strukturoidummin, mutta muilta osin tutkimus on tarkoitus suorittaa suhteellisen vapaasti keskustellen tiettyjen ennalta mietittyjen teemojen varassa.

Pyydän lupaa käyttää x-kaupungissa lastenvalvojan luona lastensa vuoroasumisesta sopineiden vanhempien yhteystietoja, jotta löydän heidän joukostaan haastateltavat tutkimukseeni. Tavoitteenani on tavoittaa vanhemmat, jotka ovat sopineet lastensa vuoroviikkoasumisesta Uudessakaupungissa lastenvalvojan luona ja lastenvalvoja on vahvistanut sopimuksen vuosina 2013 tai 2014. Tällaisia perheitä on yhteensä 11 eli vanhempia niissä on 22 ja sopimukset koskettavat yhtä tai useampaa yhteistä lasta. Mitään muuta tietoa ei ole tilastoitu kuin lapsen nimi, huolto- ja asumismuoto. Tälle koko kohderyhmälle lähetän haastattelupyynnön, jossa kerron tarkemmin tutkimuksestani ja pyydän haastatteluun halukkaita ilmoittautumaan.

Tutkimustulokset raportoidaan pro gradu -tutkimuksessani. Yksittäisten haastateltavien mielipiteet eivät ole jäljitettävissä ja haastateltavien yksityisyyttä suojatakseni tutkimuksessa ei mainita x kaupunkia nimeltä. Pysin myös muuten huomioimaan eettiset näkökohdat tutkimuksessani.

Työtäni ohjaa yliopiston lehtori Tuija Eronen Tampereen yliopiston Porin yksiköstä.

Ystävällisin terveisin

Anu Hukka

LIITE 3. Kutsu tutkimukseen

Kutsu tutkimukseen!

Hyvä vastaanottaja,

Olet sopinut lapsesi/lastesi vuoroasumisesta x kaupungissa lastenvalvojan luona vuonna 2013 tai 2014. Pyydän sinua osallistumaan haastattelututkimukseen, jossa kerään tietoa vanhempien kokemuksista lastensa vuoroviikkoasumisesta. Olen hakenut tutkimusluvan x kaupungilta ja saanut luvan käyttää lastenvalvojan yhteystietoja haastateltavien tavoittamiseen.

Opiskelen Tampereen yliopiston Porin yksikössä pääaineenani sosiaalityö. Aion pro gradu –tutkielmassani kartoittaa lastensa vuoroviikkoasumiseen päätyneiden vanhempien kokemuksia vuorottelevasta asumisesta. Minua kiinnostavat vuoroasumisen syyt, hyödyt ja haasteet, arki ja vanhemmuus lapsen kanssa. Voit osallistua tutkimukseen jos lasten vuoroasumista on toteutettu perheessänne, vaikka olisittekin jo sittemmin päätyneet toisenlaiseen järjestelyyn.

Tutkimus on tarkoitus toteuttaa teemahaastatteluin eli vapaamuotoisesti aikaisemmin mietittyjen aihepiirien pohjalta keskustellen. Haastattelu tapahtuu kahden kesken ja se nauhoitetaan. Haastattelu kestää korkeintaan tunnin. Tutkimustulokset raportoidaan pro gradu-tutkimuksessani. Yksittäisten haastateltavien mielipiteet eivät ole jäljitettävissä ja haastateltavien yksityisyyttä suojatakseni tutkimuksessa ei mainita x-kaupunkia. Tutkijana olen vaitiolovelvollinen. Osallistumisesi on tietysti täysin vapaaehtoista!

Toivon, että olisit halukas jakamaan kokemuksiasi lapsesi/lastesi vuoroasumisesta, jotta saisin arvokasta tietoa tutkimukseeni. Vuoroasuminen on ajankohtainen ja kiinnostava aihe ja olisi tärkeää saada siitä uutta tietoa! Jos saan ottaa yhteyttä sinuun haastattelusta sopiakseni, palauta oheiset tietosi palautuskuoressa. Voit myös suoraan ottaa yhteyttä minuun ja kysyä myös lisätietoja tutkimuksesta.

Keväisin terveisin

Anu Hukka

anu.hukka@uusikaupunki.fi

p. 050 420 5199

Olen halukas osallistumaan tutkimukseen liittyvään teemahaastatteluun
Nimi

Puhelinnumero
